49րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1634 Կ. ՊՈԼԻՍ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 18-31 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1906 14 ՌԱՄԱԶԱՆ 1324 — 18 ԹԸՇՐԻՆԸ ԷՎՎԷԼ 1322

Journal Armenien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Փ. ԳԱՅՍԵՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ՈՒՂՂԵԼՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومی وسياسی غزته در
صاحب امتيازی: ارمنی فرد
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար
Մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ 10 ՓԱՐԱ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Այս պահուս երբ առեւտրական հրապարակներու դրամական կացութիւնը և պանքերու նիւթական վիճակը օրուան խնդիր է, օգտակար կ'ըլլայ անշուշտ համաշխարհային սեղանաւորական գլխաւոր հաստատութիւններուն վրայ պարբերաբար տեղեկութիւն տալ մեր ընթերցողներուն։

Նախորդ թիւերով Ֆրանսայի և Անգլիոյ պետական պանքերու գործառնութեանց վրայ հակիրճ ծանօթութիւններ տուած էինք։ Այս անգամ դրացի երկիր մը՝ Ցունաստանի Ազգային Պանքային վրայ կուտանք տեղեկութիւններ, զորս քաղած ենք իր հրատարակած վերջին վիճակացոյցէն։

64 տարուան գոյութիւն մը ունի այդ պանքը։ 1841ին նախ 25 տարուան պայմանաժամով մը հաստատուեցաւ, բայց ապա երկու անգամ երկարեցաւ այդ պայմանաժամը, և այժմ մինչեւ 1917 պայմանաժամ ունի։ Առաջին անգամ դրամագլուխն էր հինգ միլիոն տրախմի (220,000 լիրա օսմ), որ բաժնուած էր հազարական տրախմինոց (ֆրանք) հինգ հազար հատ բաժնեթուղթերու։ Ետքոյ այդ դրամագլուխը բարձրացաւ 20 միլիոն տրախմի, և բաժնուեցաւ 20 հազար հատ հազարական տրախմինոց բաժնեթուղթերու։ Ինչպէս կը տեսնուի, Ցունաստանի Ազգային Պանքային դրամագլուխը $12^1/_2$ անգամ աւելի նուազ է Պանք Օթոմանի դրամագլուխէն։

Պանքային գործերը կը վարէ Խորհուրդ մը, որ կազմուած է կառավարիչէ մը, անոր երկու օգնականներէն և բաժնետէրերու կողմէ կարգուած տասներկու խորհրդականներէ։ Այս Խորհուրդին կը մասնակցի կառավարութեան կողմէ քոմիսէր մը, որ կարծիք միայն կը յայտնէ։

Պանքատոմս շրջաբերութեան հանելը, որ բոլոր պետական պանքերու, ինչպէս նաև հասարակութեան համար աւագ կարեւորութիւն ունեցող գործ մըն է, Ցունաստանի մէջ յանձնուած էր երեք Պանքերու։ Ասոնցմէ մին էր Ցունաստանի Ազգային Պանքը։ Այս պանքերուն շրջաբերութեան հանած պանքատոմսերը կառավարութեան պէտքը լրացնելու համար քանի մը անգամներ թղթադրամի հանգամանք առին, մեծաքանակ հրապարակ ելան ու բանի ընթացք մը ունեցան։ Այժմ չափ մը դրուած է այդ թուղթերուն՝ առաւելն 60 միլիոն տրախմի, որոնք դարձեալ անուանականէն պակաս արժէք և բանի ընթացք մը ունին։

Ցունաստանի Ազգային Պանքը ինը տեսակ գործառնութիւններ կ'ընէ։

1.— Ցունաստանի մէջ վճարելի առեւտրական ու երկրագործական թուղթեր կը զեղչէ։

2.—Դրամ փոխ կուտայ արժեթուղթերու փոխարէն՝ անոնց արժէքին $^2/_3$ համեմատութեամբ։

3.—Ցունաստանի մէջ գտնուող անշարժ կալուածներ գրաւ առնելով փոխատուութիւն կ'ընէ։

4.—Նմանապէս փոխ դրամ կուտայ թանկագին մետաղներու փոխարէն։

5.—Այդ երեք տեսակ նիւթերը գրաւ առնելով ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ։

6.—Իրեն աւանդ տրուած դրամները կը պահէ, անոնց տէրերուն տոկոսաւոր և անտոկոս հաշուընթացներ կը բանայ։

7.—Առ նուազն 3 ֆրանքէն մինչեւ 1000 ֆրանքի խնայութիւններ կ'ընդունի և անոնց օրինական սակին $^2/_3$ը կը վճարէ։

8.— Տրամադրելի դրամարկղներ ունի, և

9.—Կրնայ պարտատոմս հրապարակ հանել իր դրամագլուխին հաւասարիկ արժէքով և կամ գրաւի փոխարէն տուած դրամին հինգ անգամը։

Այս Պանքային կառավարութեան հետ ունեցած յարաբերութիւնը՝ բաց ի դրամատոմսերու խնդրէն՝ աննշանակ է, անոր գանձային գործերուն կ'օգնէ, և որոշ սահմանի մը մէջ անոր վճարումներուն կ'օժանդակէ։

Ցունաստանի Ազգային Պանքն իր այս կանոնական գործառնութիւններէն զատ, երկու նոր ձեռնարկներ ըրաւ անցեալ տարի։ Կորնթոսի ջրանցքներու ընկերութեան մասնակցեցաւ, և Ցունաստանի մէջ նոր բացուած Տօյչ և Օրիանթ Պանքին վարչութիւնը ստանձնեց, ու ասոնց շնորհիւ ալ բացառաբար արդիւնաւոր շրջան մը բոլորեց անցեալ տարի։

Ցունաստանի Ազգային Պանքային հրատարակած վերջին 1904-5 տարիի վիճակացոյցը շահեկան է, որովհետեւ ո՛չ միայն երկրին այդ գլխաւոր դրամական հաստատութեան վիճակը կը պատկերացնէ, այլ նաեւ մասնակի գաղափար մը կրնայ տալ նոյն երկրին առեւտրական գործառնութիւններու քանակին վրայ։ Պանքն 1904-5 տարիին մէջ 99 միլիոն տրախմի (4,350,000 օսմ. ոսկի) առեւտրական և 20 միլիոն տրախմի երկրագործական թուղթեր զեղչած է։ 323 միլիոն տրախմի՝ պայմանաժամով, կամ անմիջապէս վճարելի դրամներու փոխարէն հաշուընթաց բացած է, որուն 97 միլիոնը անվճար մնացած է տարւոյն վերջը։ 57 միլիոն տրախմի փոխ տուած է գրաւի փոխարէն և 36 միլիոնի ալանս բացած է վաճառքներու և արժեթուղթերու վրայ։ Ամբողջ տարուան մէջ 65,134 վճարագիր հանած է՝ $121^1/_2$ միլիոն տրախմի արժէքով։ 1905 դեկտեմբեր 31ին Պանքային գոյքն էր.— հնչուն դրամ 2 միլիոն տրախմի, որուն $^3/_4$ը ոսկի և մնացածը արծաթ դրամ։ Կը պահանջէր 26 միլիոն տրախմի իր յաճախորդներէն և $14^1/_2$ միլիոն տրախմի երկաթուղիներու ընկերութեանց ըրած փոխառութիւններէն։ Ունէր նաև 59 միլիոն տրախմիի զանազան արժեթուղթեր։ Ասոնց դէմ Պանքն հրապարակ հանած էր 63 միլիոն տրախմիի պարտատոմսեր, որոնք երաշխաւորուած էին կալուածներու վրայ իր փոխ տուած դրամներովը։ Բաց աստի, շրջաբերութեան մէջ կը գտնուէին 126 միլիոն տրախմիի պանքատոմսեր, որոնց $77^1/_2$ միլիոնը հելլէն կառավարութիւնը երաշխաւորած էր, իսկ մնացորդին փոխարէն պանքն չորրորդ ոսկի հնչուն դրամ և առեւտրական առաջնակարգ թուղթեր կը պահէր դրամարկղին մէջ։

Անցեալ ամբողջ տարուան մը գործառնութիւններէն Ցունաստանի Ազգային Պանքն շահած էր 13,661,000 տրախմի, ուրկէ զեղչելով ծախքերն ու տուրքերը, իրեն զուտ շահ մնացած էր 3,761,000 տրախմի և 180ական տրախմի շահաբաժին տուած էր 20,000 բաժնետէրերուն։

Ճ. ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՇԱՀԱՒՈՐ ՄԷԿ ՃԻՒՂԸ

ՄՐՑՈՒՄ ՊՏՈՒՂԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Օրաթերթերը գրեցին որ Երկրագործական Նախարարութիւնը Սելանիկի կուսակալութենէն խնդրած է վայրի խնձորենիի և տանձենիի 3000 տունկ ղրկել, զորս մտադիր է մշակել տալ Ալթօնքլոյ կղզիին մէջ։ Այս վայրի ծառերէն շատ կը գտնուի Վոտինայի և Գարաճա Ապատի մէջ, որով Սելանիկի իշխանութիւնք պիտի կրնան դիւրաւ հայթայթել յիշեալ տունկերը։

Ծառամշակութիւնը արդարեւ երկրագործութեան կարեւոր մէկ ճիւղն է որ Թուրքիոյ մէջ զարգանալու մեծ ընդունակութիւն ունի։ Այս դարուն մէջ, ուր օգտակարը կը փնտռուի միշտ, ամէն բան կը նկատուի իր գործնական տեսակէտէն։ Ինչո՞ւ ուրեմն ժողովրդեան համար հասոյթի աղբիւր մը չքաղուի զանազան տեսակ ծառերէն, որոնք Օսմ. երկրին ընդարձակածաւալ հողերուն վրայ կ'աճին վայրի վիճակի մէջ։

Ծառամշակութիւնը խիստ զարգացած է Մ. Նահանգաց մէջ, որուն երկրագործները յաջողած են մանաւանդ պտղատու ծառերու արտադրութիւնը զգալապէս աւելցնել։ Ամերիկացիներու այս օրինակէն օգտուելով, Գերմանացիք ալ փորձած են ծառամշակութիւնը զարգացնել իրենց երկրին մէջ և այս նպատակաւ ընկերակցութիւններ կազմած են։ Միւս կողմէ, ժուժկալութեան համար կազմուած ընկերութիւններ ամէն ճիգ կ'ընեն պտուղներու սպառումը աւելցնելու և այս կերպով կռուելու ալքոլին դէմ։ Վիճակագրութիւն մը հետեւեալ կերպով կը ճշդէ Գերմանիոյ մէջ գտնուող պտղատու ծառերուն թիւը.— 52 միլիոն հատ խնձորենի, 25 միլիոն տանձենի, 69 միլիոն սալորենի, 61 միլիոն կեռասենի, համագումար 167 միլիոն պտղատու ծառեր, այսինքն մարդ գլուխ 3 հատ։ Պտղատու ծառերով հարուստ երկիրներն են մանաւանդ Սաքս, Վիւրթէմպերկ, Պատէն, Հէս, Ալզաս Լօրէն և Ռէն, այսինքն հոն ուր փոքր ագարակապաններ բազմաթիւ են։ Ընդհակառակն Բրուսիոյ հիւսիսային նահանգներուն մէջ, ուր մեծ ագարակապանները բազմաթիւ են, ծառամշակութիւնը գրեթէ անծանօթ է կամ շատ սահմանափակ է։

Հունձքերը, որոնք օդին հետ կապ ունին, շատ փոփոխական են։ Ծառ մը միջին հաշուով կ'արտադրէ 16 քիլօ խնձոր, 14 քիլօ տանձ, 3 քիլօ սալոր և 9 քիլօ կեռաս։ Գերմանիոյ մէջ տարին միջին հաշուով 104 միլիոն մարք արժողութեամբ և 1300 միլիոն քիլօ քանակութեամբ պտուղ կ'արտադրուի։ Ծառամշակութիւնը մանաւանդ առաւելութիւնն ունի որ պտղատու ծառերու արմատները շատ երկար չըլլալով, մեր սովորական մշակութիւններու համար անյարմարութիւն մը չեն ներկայացներ, այնպէս որ Օսմանցի երկրագործը պտղատու ծառերու մշակութեամբ զբաղելով հանդերձ, կրնայ օգտակարապէս նուիրուիլ նաեւ արմտիքի և երկրագործական ուրիշ ճիւղերու մշակութեան։

Եւ յետոյ, պտուղի սպառումը և հետեւապէս վաճառականութիւնը ամէն օր զգալի յառաջդիմութիւն կ'ընեն։ Օսմ. երկրին արգաւանդ հողը և կլիման, մանաւանդ Անատոլուի մէջ, թոյլ կուտան մեր ծառամշակներուն յաղթական մրցում մը բանալ ուրիշ երկրի ծառամշակներուն դէմ ո՛չ միայն սպառումի մեր սեփական հրապարակներուն, այլ նաեւ օտար ազատ հրապարակներու վրայ, ուր մեր պտուղները կը փնտռուին միշտ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ 30 % ԱՒԵԼՑԱԾ

Գերմանիոյ արտաքին վաճառականութեան գործառնութիւններուն գումարը, ինչպէս որ կը գուշակուէր արդէն, զգալապէս աւելցած է 1906ի առաջին վեցամսեակին մէջ, ըլլալով 47 միլիոն թօնօ, մինչ 1905ի առաջին վեցամսեակին մէջ $43^1/_2$ միլիոն թօնօ էր, այսինքն 7 %ի յաւելում մը կայ։

Վերջին տարիներու մէջ գերման վաճառականութեան ստացած անհագին ծաւալումը որոշապէս ցոյց կուտայ որ 1906ի առաջին վեցամսեակին առեւտրական գործառնութիւններուն գումարը 1900ի առաջին վեցամսեակին գործառնութիւններէն 30% աւելի է։ Ահաւասիկ բաղդատական հաշիւ մը.— 1902ի գործառնութեան քանակը եղած էր 35 միլիոն թօնօ, 1903ին 40, 1904ին 41 1905ին $43^1/_2$ և 1906ին 47 միլիոն։

Վերջին երկու տարիներու հրաշալի զարգացումը աչքի կը զարնէ իսկոյն։

Եթէ ներածումներն ու արտածումները իրարու հետ բաղդատուին, զարմանալի տարբերութիւն մը կը տեսնուի մուտքի և ելքի շարժումին մէջ։ Մինչ արտածումները խիստ աւելցած են, ընդհակառակն ներածումները նոյն համեմատութեամբ յաւելում կրած չեն։ Ներածումները, որոնք 1905ի առաջին վեցամսեակին մէջ 25 միլիոն էին, 1906ի մէջ եղած են 26 միլիոն։ Ընդհակառակն արտածումները 18 միլիոնէն 20 միլիոնի բարձրացած են, այսինքն 12 %ի յաւելում մը կայ։ 1906ի ներածումներուն այս յարաճումը առաջ կուգայ սա պարագայէն որ ածուխի ներածումը, որ խիստ շատ եղած է 1905ին, ընդհակառակն սահմանափակ եղաւ 1906ի մէջ։ Ահա այս է ներածումներուն յաւելման մասնակի պատճառներէն մէկը։ Այս տարւոյ ընթացքին մէջ գերման վաճառականութեան ստացած ծաւալումն յայտնող նշան մըն է սա պարագան որ երկրորդ եռամսեակին մէջ արտածումները շատ աւելի էին քան անցեալ տարի։

Մաքսային նոր սակերու բարձրացումէն ի վեր, Գերմանիոյ արտածութեան վաճառականութիւնը ո՛ և է խանգարում կրած չէ, ընդհակառակն այս բարձրացումը մեծապէս օգնած է անոր յաւելման։ Իսկ ներածումը, որ առաջին եռամսեակին մէջ և նոր սակացոյցերուն գործադրութեան դրուելէն առաջ կարեւոր յաւելում մը կրած էր, երկրորդ եռամսեակին մէջ նուազած է 1905ի համապատասխանող եռամսեակին թիւերէն։

ՄԵՏԱՔՍԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Լիոնի մէջ ժամանակէ մը ի վեր տիրած արտասովոր երաշտութիւնը շատ մը մեքենական հիւսարաններ անգործութեան դատապարտեց։ Այս ակամայ դադարին հետեւանքը եղաւ բանուած ապրանքին սթօքը պակսեցնել, առանց ո՛ և է օգուտ ըլլալու խամ մետաքսին համար, որուն վաճառումը բնականաբար տարտամ կը մնայ անոր աւելի նուազ նուազ տրոգ փոխակերպումէն։ Հետեւաբար գիները հաստատուն են և բանուած ապրանքին վրայ բարձրացումը զգալի է։ Չ[illegible]ալով տրիական տեսակ մետաքսին, Մայր Արեւելքի մէջ անոր յառաջատուական բարձրացումը, Եւրոպայի մէջ գործառնութեանց վրայ նշանակելի ազդեցութիւն մը չունենալով հանդերձ, գիներու անկման առջեւ յայս բարձած է։ Վստահութիւնը քիչ մը աւելի ընդհանուր ըլլալով, գործառնութիւնք աւելի դիւրացած են և գիներու մէջ թեթեւ բարւոքում մը առաջ եկած է։ Եւ յետոյ, սղոքին նուազութիւնը և ապրանք ունեցողներուն դժկամակութիւնը իրենց սղոքը ծախելու մասին՝ կը նպաստեն հրապարակին հաստատուն ըլլալուն։

Մարսիլիոյ մէջ խոզակի խնդրանքը շատ է և գիները հաստատուն են։ Բաւական գործեր եղան թէ՛ տրամադրելի և թէ յանձնելի ապրանքներու վրայ։

Սուրիոյ դեղին խոզակները կ'արժեն 10. 62 ֆր., Թուրքաստանի ճերմակ տեսակը, յանձնելի, 10. 12ֆր.։

Միլանի մէջ շատ գործ կայ թէ՛ Ամերիկայի և թէ իտալական գործարաններու համար։ Գիները հաստատուն են։

Լոնտոնի հրապարակը շատ գոհացուցիչ է, բայց ժամանումներու նուազումը կը չլասէ գործառնութիւններուն թափը։

Լիոնի մէջ Պրուսայի խամ մետաքսին գինն է, Ա. տեսակ, $^{13}/_{15}$ տէնիէ, 49, Սուրիոյ Ա. տեսակ, $^9/_{11}$, ֆր. $48^1/_2$ և Սուրիոյ կրկնոլոր Ա. տեսակ, $^{10}/_{21}$, ֆր. 55-56։

ԳԱՂԹԱԲԵՐՔԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Շաքար.— Ծախուեցաւ 5640 պարկ աւստրիական և 2 վակոն փոշի, առաջիններին կենդինարը 88 ղրշ. էն և երկրորդինը 82 ղրշ. էն, Լ. Օսմ. 100ի հաշուով։

Սուրճ.— Ծախուեցաւ 2750 պարկ։ Րիօյին 100 օխան կ'արժէ 600—680 և Վերաքրուզինը 700-730 ղրշ.։

Բրինձ.— Ծախուեցաւ 850 պարկ Ռանկունի, 150 պարկ եգիպտական և 300 պարկ բիզոն։ Առաջինին պարկը կ'արժէ 124—128, եգիպտականին խաւզէվինը 90 ղրշ. և բիզոնին Բ. տեսակը 44 ֆր.։

Կարագ.— Ծախուեցաւ 900 տակառ ամերիկեան և 87 տակառ Բէդֆօվեքիի կարագ։ Առաջինին օխան կ'արժէ $6^1/_2$ ղրշ. և երկրորդինը 18 ղրշ. Լ. Օսմ. 105 էն։

Իւղ.— Ծախուեցաւ 200 տակառ Միթիլէնի և Այվալըի ապրանք։ Առաջինին քիլօն 4 և երկրորդինը $4^1/_2$ ղրշ. մէճիտիէ 21 էն։

Օճառ.— Ծախուեցաւ 600 պարկ Միթիլէնի տեսակ քիլօն 100—105 փր.ի Լ. Օսմ. 109 էն։

Պղպեղ.— Ծախուեցաւ 80 պարկ, օխան 8 ղրշ.ի Լ. Օսմ. 100 էն։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ
(Հոկտ. 17 Երեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին	ճերմակ	օխան	37—
Երկրորդ	»	»	$35^1/_2$—36
Խառն			34—
Զավարըը			31—$33^1/_2$
Կարծր առաջին		»	38—39
Կարծր միջին		»	34—$36^1/_2$

Երէկ 10 վակոն Անատոլուի ցորեն ժամանեց։

ԱԼԻՒՐ			Ղրշ.
Տեղական գըրմա Ա.		պարկ	68—69
»	» Բ.	»	65—66

ԹԻՓ
Օխան $17^1/_2$—13 փարա

ԳԱՐԻ

Քէօսթէնճէ	քիլէն	$12^1/_2$—13
Ռումէլի	»	12—$12^1/_2$

ՍԻՄՈՆ ՋԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(28)(

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

ՄԵՂՐԱԼՈՒՍՆԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ե.

ԴԱՏԱՐԿ ՇՈԳԵՆԱՒ ՄԸ

Փրկութեան ո և է յոյս չէր մնացած այլեւս, մահը անխուսափելի կը նկատէին երկուքն ալ։ Դուքսը խնայելու համար մահուան արհաւիրքը դեռատի կնոջը զայն գինովցնել ուզեց և ճաշասրահ մտնելով հոն հոս խուզարկեց. չքասեղանին մէջ շիշ մը Մարթէլ քոնեաք գտաւ, զոր բանալով գաւաթ մը կնոջը տուաւ, գաւաթ մըն ալ ինք խմեց։ Սառա իր բնական ուշիմութեամբ հասկցաւ ամուսնոյն հոգածութիւնը ու զայն չը յուզելու համար կատարեալ անտարբերութեամբ խմեց գաւաթը, երկրորդ մըն ալ լեցուց Լիւսիէն զոր խմեցին։ Դեռատի հարսը վայրկենաբար զուարթ երեւոյթ մը առաւ. ետքը ամուսնոյն դառնալով,

—Պաշտելի Լիւսիէնս, ըսաւ, հիմա կը մնայ գոնէ մեր հետքը անջնջելի ձգել մեր ծնողներէն ու ազգականներէն, ես Ուղեւորութիւններու մէջ կարդացած եմ որ, նաւաբեկեալներ երբ մեզի նման ամէն յոյս կորսնցնեն, իրենց վիճակը մանրամասնաբար գրելով, թիթեղէ տուփերու մէջ կը դնեն ու ծով կը նետեն։ Այս տուփերը մէկէ աւելի կ'ըլլան, որոնք ծովուն վրայ կը լողան ու օր մը անոնցմէ մէկը հարկաւ խելքը գլուխը մարդու մը ձեռք կ'անցնի ու ամէն գաղտնիք կը ճշդուի։

Լիւսիէն կրկին չկրնալով հիացումը զսպել կնոջը գործնական մաքին ու անվրէպ ուշիմութեանը վրայ,

—Ախ Սառաս, գոչեց, պաշտելս վրայ կեդրոնում որ ո՛չ այնչափ ցաւ կզգամ մեռնելուս վրայ, ո՛րչափ այն դժբախտութեանը վրայ որ պիտի զըրկուիմ քեզի պէս ճշմարիտ կնոջ մը վայելքներէն։

Դուքսը փղձկեցաւ ու մէկ մէկ բաժակ եւս լեցուց զոր ընկերովի խմելէ ետք դրասեղանին առջեւ անցան ու սկսան հինգ վեց օրինակ գրել թուղթերու վրայ թէ, ինչպէս Լօհէի եղբայրքը բռնուեցան Լուկի կողմէ, ինչպէս Մահարացու շոգենաւը տարուեցաւ և թէ ինչպէս դատարկ շոգենաւի մը մէջ մահուան սպասեցին։ Ուրաքանչիւր գրութեան տակ ալ գրեցին Սառայի ծնողաց հասցէն, ծանուցանելով որ այս տուփերը ո՛վ որ գտնայ ու անոնց տանի մեծ գումար մը պիտի առնայ։

Գինովութիւնը հիմա կատարելապէս պատած էր երկու ամուսիններն ալ որոնք ձեռնհասէ կը թօթափէին մահուան սարսուռն ու մխիթարական մտածումներու կ'ենթարկուէին։ Նամակներուն աւարտելէն ետք,

—Հիմա սանք զետեղելու համար պէտք է թիթեղէ տուփեր գտնել, ըսաւ Սառա,

—Ես չքասեղանին մէջ մէկ քանի հատ տեսայ, յարեց Լիւսիէն, անոնք կրնան մեր նպատակին ծառայել. բայց դեռ ժամանակ ունինք այդ բաները ընելու, հիմա քիչ մը տախտակամածին վրայ ելլենք օդ առնենք։

—Իմ ալ գլուխս կրակներուն մէջ կը բռնկի, վեր ելլենք թարմ օդ ծծենք, պատասխանեց Սառա։

Ու երկու ամուսիններ թեւ թեւի տուած՝ սանդուխներէն դէպ ի վեր բարձրացան։ Երբ տախտակամածին վրայ ոտք դրին, մութը կոխած էր արդէն չորս կողմը։

Սառա ակնարկ մը ուղղեց կամրջակին չորս կողմը և ուրախութեան անբացատրելի ճիչ մը արձակեց։

—Ինչ կայ, գոչեց Լիւսիէն, որ սանդուխին վրայ կը կենար դեռ։

—Ելեկտրական լամբարները, գոչեց դեռատի կինը, ելեկտրական լամպարները, Լիւսիէն տե՛ս։

Դուքսը չորս կողմ նայեցաւ և զարմանախառն ուրախութեամբ տեսաւ որ շոգենաւին ամբողջ լամբարները վառուած էին։

—Ո՛վ վառեց այս լամբարները, գոչեց։

—Ո՛վ վառեց, կրկնեց Սառա. բայց Լիւսիէն, ո՛վ վառեց. ա՛խ ես չեմ սխալած իմ ենթադրութեանս մէջ. դարձեալ կը պնդեմ որ բոլորովին պարապ չէ այս շոգենաւը և կը կառավարուի փորձ նաւապետի մը ու վարժ նաւաստիներու ձեռքով։

Երկու ամուսիններ որ պահ մը մահուան ահ ու սարսափին տակ ընկճած՝ գերեզմանին եզրը հասած կը նկատէին զիրենք, հիմա կրկին յուսալ սկսան։

—Չէ՛ գոչեց Սառա, Աստուած այնչափ անգութ չէ որ մեղրալուսնի շրջանին մէջ իրարմէ բաժնէ զմեզ։

—Աւելցուցէ՛ք նաեւ սիրելի ամուսինս թէ, երբ այսչափ մօտէն ճանչցայ զձեզ ու սրտանց պաշտել սկսայ։

Զ.

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՁԵՌՔԸ

Դուքսն ու ամուսինը ժամի մը չափ կամրջակին վրայ օդ առնելէ ու յուսալից եղանակով խօսակցելէ ետք սրահ իջան։ Սառա երբ դուռը հրեց, հոն ալ ամբողջ լոյսով ողողուած գտնելով,

—Բայց անպատճառ աչքկապուկ խաղացող մը կայ մեզի հետ, գոչեց։ Ետքը հազիւ ներս մտած զարմանքով ու հրճուանքով տեսան որ երկու հոգինոց շքեղ ճաշասեղան մը դրուած էր սրահին մէջ տեղ, որ ճոխութեան ու փարթամութեան ամէն հետք կը մարմնացնէր իր վրայ։ Իսկ երես լուալու յատուկ տեղը երկրորդ ճաշասեղանի մը յատկացուած էր։

Սառա որ այս իրարու յաջորդող անակնկալներէն բոլորովին ջղայնացած էր, չկրնալով զգացումը զսպել, բռունցքի հարուածով մը սպառնաց ջախջախել սեղանին ամբողջ բիւրեղեայ կազմածները։ Դեռատի կինը աւելի վախնալէն էր որ կ'ընէր այս սպառնալիքը, որ չկրնալով ինքզինք զսպել։

—Ծիծաղը խօսելով ալ չափը անցաւ, գոչեց. Դո՞ւն ինչ կ'ըսես Լիւսիէն։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԵՒ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՄԻՋԵՒ.— Ինչպէս կը յիշուի, Նախագահ Րուզվէլթի և Վիլհէլմ կայսեր նախաձեռնութեամբ, փափաք յայտնուեցաւ երկու երկիրներուն Համալսարաններուն կողմէ, պարբերաբար փոխադարձ բանախօսութիւններ ընել, որպէսզի Գերմանիոյ և Ամերիկայի միջեւ մտաւորական համաձայնութիւն մը կազմուի, ինչ որ պիտի օգնէ նաև զօրացնելու երկու երկիրներուն բարեկամական կապերը։

Բօլըմպիա Համալսարանին Բրօֆ. Ճօն Պըրկէս շաբաթ օր Պերլինի Համալսարանին մէջ խօսեցաւ իր անդրանիկ բանախօսութիւնը պետական մարդու յատուկ գիտութեանց վրայ։ Համալսարանին ամփիթատրոնը լեցուն էր։ Ներկայ էին նաև Վիլհէլմ կայսր, կայսրուհին, իշխան Աւկուստ Վիլհէլմ և Բրուսիոյ կրթական նախարար զօր. ֆօն Շթուտ։

Բրօֆ. Պըրկէս, որ առաջին կարգի գերմաներէն կը խօսի, կարդաց նախ և առաջ Րուզվէլթ նախագահին կողմէ իրեն ուղղուած նամակը, որուն մէջ ըսուած է ի մէջ այլոց.—«Ձեր յարգելի միջնորդութեամբ կը փափաքիմ Պերլինի Համալսարանը ողջունել սրտագին բարեացակամութեամբ։ Բրուսիոյ և Միացեալ Նահանգաց միջեւ և յետոյ հզօր գերմանական կայսրութեան և Միացեալ Նահանգաց միջեւ պատմական բարեկամութիւնը երբեք խզուած չէ, և ընաւ իսկ ամենափոքր չափով խախտած չէ։ Գերմանական ծնունդ և ծագում ունեցող մարդիկ մեր հաստատութեան ժամանակամիջոցին մէջ մեծ և յաջողակ ծառայութիւններ մատուցին իբրեւ վարիչ, թէ՛ պատերազմի և թէ խաղաղութեան ժամանակ։ Մեր ամերիկեան հաստատութենէն սկսեալ գրեթէ չարունակ գերմանական գաղթականութիւն մը հոս եկած է, որ ամենամեծ կարեւորութիւն ունի մեր հիւսիսային արեւմտեան նահանգներուն կազմութեան համար։ Հարաւայնոց և Հիւսիսայնոց պատերազմին ի վեր մեր Միութեան հիւսիսային Նահանգներէն ուսանողներու մեծ գաղթականութիւն մը դէպ ի գերմանական համալսարանները մեր մտաւորական կեանքին ամենէն նշանակալից երեւոյթներէն մին է, և մեր ամերիկեան դաստիարակութեան ակներեւ իրողութիւններէն մին է որ գերմանական համալսարաններուն մէջ կրթուած մեր Հանրապետութեան այդ զաւակները այսօր մեր երկրին բարձրագոյն դաստիարակութիւնը կը վարեն։ Այս ամէնը հզօրապէս ազդած է քաղաքակրթութեան փոխադարձութեան վրայ երկու երկիրներուն միջեւ, և Նիւ Եօրքի սեղանաւոր Ճէյմս Շբէյէրի կողմէ վերջերս հիմնուած գերմանեւամերիկեան բանախօսութեան վրայ, որուն նաւակատիքը այսօր դուք կը կատարէք, Տիա՛ր Բրօֆէսոր։»

Բրօֆ. Պըրկէս յետոյ սկսաւ իր բանախօսութիւնը սա՛ յիշատակութեամբ թէ գերմանեւֆրանսական պատերազմին ժամանակ ինք պատիւ ունէր Պերլինի մէջ իբրեւ ուսանող նստելու Րանքէի, Գուրդիուսի, Մոմզէնի, Տրօյզէնի, Թրայչքէի, Ցէլլէրի և ուրիշ գիտնականներու ոտքին առջեւ։ Բրօֆ. Պըրկէս ըսաւ.— «Երբ յաղթական գերման բանակը Պերլին մուտ գործեց, ինք արգիլեցաւ՝ ինչ որ 33 տարուան համոզիչ փորձառութիւններու հակառակ արտաքին աշխարհը տակաւին սորված ըլլալ չի թուիր, թէ Եւրոպայի խաղաղութեան և բարօրութեան ամենամեծ երաշխաւորութիւնը տէրութեանց միջեւ քաղաքավար ցոյցերու և նոյն իսկ անոնց միջեւ պայմանագրութիւններու և զինակցութիւններու միջոցաւ չէ որ տրուած է, այլ գերմանական կայսրութեան և գերման բանակին միջոցաւ։» Բրօֆ. Պըրկէս պատմեց թէ ի՛նչպէս ինք 1863ին երբ արիւնոտ ճակատամարտի մը դաշտին վրայ իբրեւ զինուոր կը գործէր, որոշեց հրաժարիլ զինուորական ասպարէզէն և իր կեանքը նուիրել քաղաքական գիտութեանց, զբաղելով մանաւանդ սա խնդրով թէ կարելի չէ՞ արդեօք որ բանական էակներ իրենց կարծիքի և շահու տարբերութիւնները բանականութեան ճամբուն վրայ լուծեն և հաւասարակշռեն։ Մեծ ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէին բրօֆէսօրին բանախօսութեան, մանաւանդ երբ իբրեւ բոլորովին հիմնած յայտարարեց Ամերիկայի մաքսապաշտ վարդապետութիւնը, և Մընրոյի վարդապետութիւնը և Միացեալ Նահանգաց համար առաւելութիւն մը համարեցաւ, եթէ ապագայ գերման գաղթականութիւն մը Հարաւային Ամերիկան բանայ քաղաքակրթութեան առջեւ։

Ցետոյ բրօֆ. Պըրկէս Պերլինի Համալսարանին Տնօրէն Բրօֆ. Քաֆթան հաղորդեց թէ ամերիկեան և գերման բանախօսութեանց բեմին հիմնադիր սեղանաւոր Ճէյմս Շբէյէրի կողմէ Համալսարանին կը նուիրէ ամերիկեան վարչական իրաւագիտութեանց և անոր պատմութեան մէկ հաւաքածոն։ Միեւնոյն ատեն Պերլինի Համալսարանին յանձնեց երեք կենդանագիրներ.— Թէոտոր Րուզվէլթի, Բօլըմպիա Համալսարանին Նախագահ Րիչըտ Մըրրէյ Պըթլէրի և իրենը, իբրեւ առաջին բրօֆէսօր նոյն բեմին որ կոչուած է Րուզվէլթեան բեմ։ Այս կենդանագիրները նկարած է ամերիկեան անուանի նկարիչ Երվինկ Ուայզ։

Պերլինի համալսարանին Տնօրէն Քաֆթան իր շնորհակալութիւնը յայտնելէ վերջ, ընդհանուր հետաքրքրութեան մէջ ոտք ելաւ Վիլհէլմ կայսր և յստակ ու ամէն կողմ լսելի ձայնով խօսեցաւ.—

«Նախագահ Րուզվէլթի քիչ առաջ կարդացուած գրութեան առթիւ կը խնդրեմ ձեզմէ յայտնել մեր շնորհակալութիւնը այն ակներեւ բարեացակամութեան համար, որով ի վեր հանեց իրերբարեկամութիւնը գերման ժողովուրդին և Պերլինի համալսարանին նկատմամբ։ Մեր շնորհակալութիւնը կը խտանայ սա՛ աղաղակին մէջ.— Թէոտոր Րուզվէլթ, Միացեալ Նահանգաց Նախագահը, կեցցէ՛, կեցցէ՛, կեցցէ՛։»

Ուսանողները, որոնք արդէն ուսանողական վաղեմի սովորութեան համեմատ Բրօֆէսօրին բանախօսութիւնը ծափերով ընդմիջած էին, զօրեղապէս մասնակցեցան նաեւ այս կեցցէին։

Վիլհէլմ կայսր ի վերջոյ իր կնոջ հետ բարեկամական շրջանակ մը կազմեց և շնորհաւորեց Բրօֆ. Պըրկէսը։

ՆՈՐ ՍԱՆ ՖՐԱՆՋԻՍՔՕ ՄԸ.— Սան Ֆրանչիսքօյի քաղաքապետ Մր. Շմից, որ այս միջոցիս Անգլիա կը գտնուի, կը յայտարարէ թէ աղէտը որքան ալ ցաւալի է, և ցաւալի ըլլալուն վրայ կարծիքները տարբեր չեն, բայց դարձեալ բարի նպատակի մը ծառայեց։ Սան Ֆրանչիսքօ արժանի վայր մը չէր հոն բնակող ժողովուրդին։ 60 տարի առաջ հիմնուած իբրեւ տեսակ մը առժամեայ բնակավայր ափ մը մարդոց համար, երթալով անհուն քաղաք մը եղաւ անպատշաճ հիմերու վրայ։ Ինկաւ վերջապէս, և իր տեղ կը բարձրանայ այս միջոցիս աշխարհի մէջ ամենէն գեղեցիկ արդի քաղաքը։ Փոփոխութիւնը ա՛յնքան արագ եղաւ որ հաշիւները կը ցուցնեն թէ ամէն 45 վայրկեանը անգամ մը Ապրիլ 18էն ի վեր նոր շէնք մը կը բարձրանայ։ Նոր Սան Ֆրանչիսքօյի հիմնարկութեան անցին վրայ մեծ փոփոխութիւն մը պիտի չըլլայ։ Մեծ հրդեհը չորս քառակուսի մղոն տեղ քայքայեց, բայց փողոցները ասկէց առաջուան պէս պիտի մնան։ Սակայն մեծ տարբերութիւն մը պիտի ըլլայ։ «Երկնաբերձ» անուամբ ծանօթ խոշոր աշտարակաձեւ շէնքերը պիտի արգիլուին բաց ի անոնցմէ որոնք հրդեհին ճարակ եղած չեն։ Անգլիոյ մէջ տուները և շէնքերը ա՛յնպիսի կերպով մը կը շինուին որ արեւ կարենայ մտնել փողոցներուն մէջ։ Ապագային ձեր օրինակին պիտի հետեւինք, ըսաւ քաղաքապետը, և պիտի չթոյլատրենք որ նոր Սան Ֆրանչիսքօյի մէջ կանգնուելիք ո և է շէնք բարձրութեան կողմէ իր գտնուած փողոցին լայնութեան երկուքուկէս անգամէն աւելի ըլլայ։

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ.— ԼՈՐՏ ՌՈԶՊԵՐԻ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻՆ ՊԱՇՏՕՆԻՆ ՎՐԱՅ.— Լոնտոնի Համալսարանին մատենադարանին բացումը կատարուեցաւ Լորտ Ռոզպէրիի կողմէ։ Լորտ Ռոզպէրի, որ ծափերով ընդունուեցաւ, Ոսկերչաց Ընկերութեան կողմէ նուիրուած գիրքերը ընդունելով, ըսաւ իր բանախօսութեան ընթացքին մէջ.— Լոնտոնի Համալսարանը միշտ կը յառաջդիմէ։ Հիմա 3000 գիշերօթիկ ուսանողներ ունինք, և մեր տարեկան եկամուտն ալ մօտաւորապէս 100,000 սթերլինի կը հասնի, և այսօր հոս հաւաքուած ենք բացումը կատարելու մեծ անունին արժանաւոր համալսարանի մը անհրաժեշտ մէկ ճիւղին՝ փառաւոր մատենադարանի մը։ Այս մատենադարանին մեծ մասին համար շնորհապարտ ենք Ոսկերչաց Ընկերութեան առատաձեռնութեան։ Տնտեսական Մատենադարանը, ինչպէս քիչ առաջ անուանեց զայն նոյն ընկերութեան նախագահ Մր. Մէթի, քիչ մնաց Ամերիկա պիտի երթար, բայց նոյն ընկերութեան ձեռքով միջոցին ցոյց տրուած աչալրջութիւնը պատճառ եղաւ մեր Համալսարանին ճոխացման։ Այս առթիւ թելադրութիւն մը պիտի ընեմ ելմտական նախարարին, որ վստահ եմ թէ ուշադրութիւն պիտի չընծայէ։ Մեր երկրին մէջ պատճառը ա՛յն շահաբեր բայց ծանր տուրքն է, որ մահուան տուրք կը կոչուի։ Իրաւ է թէ այդ տուրքը իր բարերար արդիւնքը ունի և ազգային ճոխութիւն մը մեծագոյն մասը կը բերէ, և կը հարստացնէ պետական գանձը, բայց հետզհետէ կը նիհարցնէ այն հաւաքածոները՝ որոնք Անգլիոյ մէջ կազմուած են երկարատեւ սերունդներու խնամքով և ճաշակով։

«Պիտի ներուի ինծի եթէ մեր այսօր բացած մատենադարանին մանաւոր նիւթէն շեղում մը ընելով յայտարարեմ թէ քանի մը միտքերու մէջ սխալ ըմբռնում մը կայ մատենադարանին պաշտօնին վերաբերեալ։ Մատենադարան մը յարակից է համալսարանին, բայց համալսարանի մը անհրաժեշտ եղող ուսուցչական մարմնոյն չափ անհրաժեշտ չէ։ Այս մասին տարակարծիքներ կան որոնք կը յայտարարեն թէ մեր օրերուն ճշմարիտ համալսարանը գիրքերու հաւաքածոյ մըն է։ Ասիկա մին է այն սխալներէն որոնք ընթացիկ են, որովհետեւ նշանաւոր անունի մը հեղինակութիւնը կը կրեն, բայց կը համարձակին ըսել թէ մատենադարանի մը մասին ամենէն մեծ սխալ ըմբռնումն է ենթադրել թէ անիկա կրնայ համալսարանի մը տեղը բռնել։

«Տարակոյս չկայ թէ գիրքերը ուսանողի մը սնունդը պէտք է ըլլան։ Ուսանողին համար անկարելի է առաջ երթալ առանց գիրքի, բայց նըկատելիք կէտ մը կայ, զոր վստահ եմ թէ պիտի հաստատեն հոս ներկայ եղող իմ տարեկիցներս։ Այդ կէտը սա՛ է թէ կարդալու, և յաճախ առատօրէն կարդալու լոկ սովորութիւնը օգտակար ըլլալէ աւելի վնասակար է միտքին, եթէ գիրքերուն ծանօթութիւնը գործնականի չվերածուի չարդիւնաւորուի (Ծափեր)։ Այս կերպ ընթերցումը լոկ մտաւոր տկարութեան վիճակ մը կ'արտադրէ, նոյն իսկ մտաւորական կազմալուծութիւն։

Տնտեսագիտութեան ամենէն դժուար խնդիրն է մտաւորական ներածութեանց միջեւ գտնուած խնդիրը լուծել, և բացարձակապէս վստահ եմ որ, եթէ ձեր միտքը ներածութիւններէ տարբեր բան մը ընդունելու վիճակին մէջ չէ, և արտածութիւն ընելու կարող չէ, ձեր մտաւորական յառաջդիմութեան մահաբեր վիճակ մըն է ասիկա (Ծափեր)։ Ասկէց զատ, ի՞նչ բան աւելի մահաբեր կրնայ ըլլալ քան մատենադարան մը առանց առաջնորդի։

«Կը ծանրանամ առաջնորդութեան պէտքին վրայ, իբրեւ հակակշիռ այն վարդապետութեան թէ ամենալաւ համալսարան մը գիրքերու հաւաքածոյ մըն է։ Այս միջոցիս շատ մը Արքայական Ցանձնաժողովներ ունինք, բայց մտաւորական նպատակներու համար տակաւին մասնաւոր յանձնաժողով չունինք։ Ծանօթութեանց զանազան ճիւղերու մէջ մասնագէտներու յանձնաժողով մը հարկ է, որ ըսէ մեզի թէ ո և է որոշ նիւթի վրայ այլ եւս հինցած անպէտ գիրքերը որո՞նք են, որոնք այլեւս գործնական ո և է նպատակի կամ դիտաւորութեան համար գոյութեան իրաւունքէ զուրկ են։ Կը համարձակիմ խորհիլ թէ հոս չկայ ուսանող մը որ այդ պակասը չտեսնէ իր սեփական ուսումնասիրութեանց գծին վրայ։ Ապահովաբար պատմութեան սահմանին և ճիւղին մէջ, ամէն պարագայի մէջ, դժուարութիւն չկայ վաւերական քննիչներու համար ինչ ինչ գիրքեր դրական մահուան դատապարտելու և իրեն առջեւ իր նիւթին վրայ գրուած բազմաթիւ գիրքեր տեսնող ուսանող մը կարող ընելու անոնցմէ մեծ մաս մը ի բաց վտարելու իբրեւ գործնականապէս մեռեալ։

«Չեմ գիտեր թէ Համալսարանը իր գործունէութեան բազմագոյն շրջանակին մէջ հակամէտ պիտի զգա՞յ ինքզինքը այսպիսի գործ մը ստանձնելու։ Չեմ գիտեր թէ ինծի մտիկ ընող ո և է անհատ հակամէտ կը զգա՞յ ինքզինքը այդպիսի բեռ մը վրան առնելու. բայց ապահով եմ թէ այսպիսի աշխատութիւն մը խիստ օգտակար է գրական մարդկութեան, և մին է ա՛յն պարտաւորութիւններէն, որոնց կատարումը այս միջոցիս անհրաժեշտ է։»

ՔՐՈՆԻԿ

ԲԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Ինչպէս յայտնի է, Բարիզի Հայ Եկեղեցիին շինութիւնը աւարտեցաւ և օծումն ալ տեղի ունեցաւ անցեալ տարի։ Եկեղեցին կը գտնուի Բարիզի ամենէն յարգի մէկ թաղին՝ Ժան Կուժօն փողոցին մէջ։ Իրաւ է որ ճարտարապետութեանը առթիւ ինչ ինչ դիտողութիւններ եղան, սակայն եկեղեցին իբրեւ շէնք խիստ յաջող գործ մըն է, որու համար ծանօթ բարերար տիար Աղեքսանդր Մանթաշօֆ 42,000 ոսկի ծախսեց իր անձնականէն։ Եկեղեցին կոկիկ է և ընդարձակութիւնը հազիւ կը հաւասարի մայրաքաղաքիս արուարձաններուն փոքրիկ եկեղեցիներուն։ Բարերարը թերի չձգելու համար իր այս եկեղեցասիրական ձեռնարկը, եկեղեցիին բակին մէջ կառուցած է նաև քահանայի և ժամկոչի յատուկ սենեակներ, հիւրանոց են. այնպէս որ Բարիզի եկեղեցական հաստատութիւններուն մէջ հայոց եկեղեցին ալ կրնայ աննշան չմնալ։ Ասոնց ամէնէն զատ բարերարը փափաքելով որ իր այնչափ մեծ ծախսով ու գեղեցիկ հոգածութեամբ կառուցած եկեղեցին վիճակակից չըլլայ Ամսթերտամի և Եւրոպական ուրիշ քաղաքներու հայ եկեղեցիներուն որոնցմէ ոմանք ուրիշ համայնքութիւններու կողմէ իւրացուեցան և ոմանք ալ գրաւուեցան իբրեւ անտէր կալուած, քանիցս դիտել տուած է այս պարագան և խնդրած է որ իր կենդանութեանը օրինաւոր փոխանցում մը տեղի կ'ունենայ և եկեղեցին սեփականութիւնը մնայ միշտ հայ ժողովուրդին։ Եկեղեցին հիմայ Պ. Մանթաշօֆի վրայ արձանագրուած է և փոխանցման ծախքը շատ մեծ գումար մըն է, ինչ որ բարերարը սիրայօժար խոստացած է տրամադրելի ընել, պայմանաւ որ անիկայ օրինաւոր ամէն կատարելութիւններով ապահովուի իբրեւ Հայ Եկեղեցի, ապագային անձեռնմխելի մնալու համար ոեւէ մէկուն կողմէ։ Ասիկայ խիստ կենսական հարց մըն է, որուն լուծումը բնականաբար շատ վեր է Բարիզի հոգեւոր հովիւ Տ. Վռամշապուհ քահանայ Քիպարեանի ձեռնհասութենէն։ Հոգեւոր իշխանութիւնը առանց ժամանակ կորսնցնելու, պէտք է աւագ կարեւորութիւն տայ այս փոխանցման խնդրոյն, քանի որ Աստուած մի արասցէ, բարերարին մահուանէն ետք եկեղեցիին շէնքը կը դադրի այլ եւս Հայ ժողովրդին պատկանելէ, զոր վերստին ձեռք բերելու համար տարիներով պէտք պաշտօնական ձեւակերպութիւններ կատարել, որ եթէ երբեք արդիւնաւոր ըլլայ իսկ, մեծագումար փոխանցման ծախսի մը կը կարօտի։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Մեսրոպ արքեպս. Սուքիասեանի. ներկայ էին Տ. Վահրամ Արքեպ. Մանկունի, Տ. Գրիգորիս Արքպ. Յովհաննէսեան, Տ. Գաբրիէլ եպսկ. Ճէվահիրճեան, Տ. Մովսէս եպս. Կէօմրիւքճեան, Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեան, Տ. Գրիգորիս վրդ. Պալագեան, Տ. Սահակ Ա. քհ. Տէր Սարգսեան, Տ. Կարապետ Ա. քհ. Սեթեան, Տ. Միքայէլ Ա. քհ. Աչճեան, Տ. Հմայեակ քհ. Էքսէրճեան և Տ. Գրիգոր քհ. Ճէպէճեան։

1.—Դպրեվանքի փոխ Վանահայրը ընծայական գրով մը ներկայացուցած էր այս տարուան Դպրեվանքի չորս սարկաւագցուները որոնք հետեւեալներն են. Տիրացու Արմենակ Տէր Մարտիրոսեան՝ Պանտրմացի, Թորոս Պաղտասարեան՝ Պիլէճիկցի, Կարապետ Զատիկեան՝ Մանիսակցի, Արմենակ Յովասափեան՝ Կարինցի, և աւելցնելով թէ աշակերտական եռամեայ շրջանը աւարտած և իրենց օրինական տարիքը լրացուցած են, անոնց ձեռնադրութեան հրաման կը խնդրէր։ Ժողովը որոշեց արտօնել անոնց ձեռնադրութիւնը։

2.— Ժողովը ըստ առաջարկութեան Տ. Սահակ Ա. քհ. Տէր Սարգիսեանի, ամուսնական խնդրոց վերաբերմամբ ընդարձակ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ և վերջապէս որոշեց ասկէ վերջ ամուսնական խնդիրներու մէջ ամենախիստ ուղղութիւն մը բռնել։

3.— Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը գրով մը պահանջած էր Հալէպ-Այնթապի Առաջնորդ Կարապետ Ծ. վրդ. Տէր Կարապետեանի դէմ եղած գանգատագիրներուն պատճէնները։ Ժողովը որոշեց ղրկել այդ պատճէնները Ն. Ս. Օծութեան։

4.— Ս. Պատրիարք Հայրը կարդաց Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետին կողմէ կոնդակով այրիացեալ քահանայից կրկնամուսնութեան համար ուղղուած հարցման պատասխանը։ Ժողովը իր հաւանութիւնը յայտնեց այդ գրուածքին և որոշեց ղրկել Էջմիածին Ն. Ս. Օծութեան։

5.— Ժողովին հրաւէրին համաձայն Տ. Կորիւն վրդ. Եսայեան ներկայացաւ ժողովին և բացատրութիւն տուաւ Երզ. Երզոցին մէկ հատուածին եկեղեցիին մէջ կարդացած չըլլալուն մասին։ Ժողովը չընդունելով այդ բացատրութիւնները, վեցամսեայ փիլոնազրկութեան և վեղարազրկութեան դատապարտեց Տ. Կորիւն վրդ.ը։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը ամուսնական խնդիրներով։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Ս. Կարապետ եկեղեցին որ կառուցուած է Ունճեան հարազատներուն կողմէ, իր շինութենէն 18 տարիէ ի վեր ո և է նորոգութիւն չէր կրած։ Այս անգամ վերահաս ձմրան առթիւ հարկ դատուած է անմիջական կարգ մը նորոգութիւններ կատարել մօտ 20-25 ոսկի ծախքով։ Արդէն Վսեմ. բարերարները ասկէ առաջ յանձնարարութիւններ ըրած էին հարկ եղած նորոգութիւնները կատարելու համար։

ՌՈՒՄԷԼԻ ՀԻՍԱՐԻ եկեղեցիին Թաղ. Խորհուրդը հրաժարած ըլլալով, Պատրիարքարանէն նոր ընտրութեան հրահանգ խնդրուած է։

Տ. ԲԱԲԳԷՆ ՎՐԴ. իր յօդացաւը դարմանելու համար Պրուսայի ջերմուկները գնաց։

ԿԻՒՄԻՒՇԽԱՆԷՆ կը գրեն մեզի.— Տեղւոյս Հայերը ասկէ 60 տարի առաջ Անդրիանապոլսէն գաղթած են Կիւմիւշխանէ։ Ասկէ առաջ առեւտրական հրապարակի վրայ Յոյն ու Հրեայ ազգերու մէջ թէեւ կարեւոր դիրք մը գրաւած էին, սակայն այժմ կորսնցուցած են իրենց նախկին դիրքը։ Դպրոցական ու եկեղեցական գործերն ալ երեսի վրայ ձգուած են, ամէն ոք իր ուզածին պէս կը վարէ ազգ. գործերը։ Թաղ. Խորհուրդին կողմէ թէեւ հոգաբարձութիւն մը կազմուած է դպրոցը վարելու համար, սակայն ասոնցմէ մէկ քանին դպրոցը ու եկեղեցին իրենց քմահաճոյքներուն առարկայ ըրած են, որով այս անձեռնհաս մարդոց ու կարգ մը աղաներուն երեսէն դպրոցը հիմակուան արգահատելի կացութեան մէջ ինկած է։ Դպրոցը ու եկեղեցին տարեկան 130 ոսկի եկամուտ ունին թէեւ, բայց կարգ մը աւելորդ պաշտօնեաներ կան, որով այս գումարը չի բաւեր, և պէտք կ'ըլլայ բացը գոցելու համար հանգանակութիւն կատարել։ Այս աւելորդ պաշտօնեաներուն մէջ կը գտնուի նաեւ աղջկանց դպրոցին վարիչ օրիորդը, որ հակառակ անօգուտ պաշտօնավարութիւն մը ունենալուն, կարգ մը աղաներու կողմնակցութեամբ կը մնայ իր պաշտօնին մէջ, չորս ոսկի ալ ամսական առնելով։

ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ԾԵԾԿՈՒՈՒՔ.— Խնուսէն կը գրեն մեզի.— Ասկէ մէկ քանի օր առաջ, տեղւոյս ազգայիններէն միոյն մահուան առթիւ, հանգուցելոյն պարագաներուն կողմէ երկու մեճիտ տրուած էր Տ. Աչոտ քհ.ին։ Տեղւոյս միւս քահանան, սակայն, որ բացակայ էր այդ միջոցին, վերադարձին կ'առաջարկէ իր կարգակիցին հաւասարապէս բաժնել այդ գումարը. Տ. Աչոտ չընդունիր. երկրորդը կը պնդէ և վէճը երթալով կը սաստկանայ. երկուստեք կը բորբոքին, և հայհոյութներ ու անպատկառ խօսքեր կ'ուղղեն իրարու, և վերջապէս իւրաքանչիւրը իր վիրաւորուած արժանապատուութիւնը դարմանելու համար բռունցքի և փայտի կը դիմէ. փակեղները կ'սկսին թռիլ օդին մէջ, մէկուն վերարկուն կը պատռի վերէն վար, սեղաններ կը տապալին փայտի ալուոր հարուածներ իրարու կը յաջորդեն, մինչեւ որ կը հասնին շրջակայքէն և վերջ կուտան այս խիստ քահանայավայել ծեծկուուքին։

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ Ագապի Ն. Գարավէլէկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն ըրած են Ազգ. Հիւանդանոցին.—Անդրանիկ էֆ. Գազեան, Սարգիս էֆ. Փէթոյեան, Հայրապետ էֆ. Ժամկոչեան և Յովհաննէս էֆ. Գանչիւեան կէս կէս ոսկի։ Կը խնդրուի Հիւանդանոցի գրասենեակէն ընկալագրով մը խմբագրատունէս գանձել այս դրամը։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Հանգուցեալ Տիկին Էֆթիկ Եօրտամեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրշ. նուիրած է Հիւանդանոցիս Գրիգոր էֆ. Էվրէնեան։

—Հանգուցեալ այրի Տիկին Ագապի Գարավէլէկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրշ. նուիրած է Արտաշէս էֆ. Գարավէլէկեան։

ՎԱՆՔԵՐՈՒ ՕԳՈՒՏԸ

ԹՈՄԱՐԶԱՅԻ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ ՎԱՆՔԸ

Կեսարիայէն կը գրեն մեզի.—

Թոմարզայի արեւելեան ծայրն է Զարխափան Ս. Աստուածածնի վանքը փոքրիկ ձորակի մը մէջ։ Բոլոր շէնքերը ճերմակ սեւ և կարմիր կոփածոյ քարերով շինուած է։ Վանքին մէջ կան Ս. Խաչ անուամբ գեղեցկաշէն և գմբեթաւոր եկեղեցի մը, որուն կից Ս. Աստուածածին եկեղեցի մը նոյնպէս գմբեթաւոր և Ս. Կարապետ անուն մատուռ մը. միաբանութեան յատուկ կանոնաւոր թաղ մը, և ուխտաւորներու համար վաթսունի չափ վերնայարկ, կանոնաւոր սենեակներ, ասոնցմէ զատ ընդարձակ պարտէզ մը, ջրամբար մը, գոմ, ախոռ և փարախ. իրենց մասնաւոր տեղն ունին նաև մեղուատունը և հացնոցը։ Մինչեւ ցարդ այս վանքի մէջ պաշտօնավարող տեղացի և ոչ տեղացի վանահայրեր ամէն ճիգ ու ջանք չեն խնայած վանքին օգտին համար, մանաւանդ նախկին վանահայր հանգուցեալ Կարապետ Վ. Շահինեան որ սրբավայրին աւելի կանոնաւոր վիճակի մը վերածուելուն առաջին սատարն եղած է։ Վանքը թէեւ մասնաւոր եկամուտ մը չունի բայց միաբանութեան հոգածութեամբ գոյացած երկրագործական հասոյթներով, մասամբ ալ բարեպաշտներու նուիրատուութեամբ է որ կանոնաւորապէս կը մատակարարուի։ Թոմարզայի Ս. Աստուածածնի վանքը շրջակայ բոլոր գիւղերուն ուխտավայրն է։ Անոր համար ամէն ոք հոգի կուտայ, որովհետեւ շրջակայ և հեռաւոր շատ գիւղերէ քահանաներու և աղքատիկ ծնողաց զաւակներ հոն ձրիաբար կը կրթուին, թէեւ համեստ, այլ առողջ դաստիարակութիւն մը ստանալով՝ ամենայն լրջութեամբ, իբր քահանայ և ուսուցիչ կը պաշտօնավարեն շրջակաները։ Հիմա վանքը ունի երեք վարդապետներ, ասոնցմէ Կարապետ Վ. Նազարեան այժմեան վանահայրը համակրելի ու գործունեայ եկեղեցական մըն է։ Այս տարի վանքին մէջ կան քառասուն աղքատիկ աշակերտներ Ժառատ Պետրոս Գալֆայի հսկողութեան յանձնուած. այս երանելի Գալֆան իր պարտականութիւնը անթերի կատարելուն միաբանութեան համարումը շահած է։ Մեր նախնիք վանքերը հաստատած են ժողովրդեան աւելի կրօնական պէտքերը հոգալու նպատակաւ, և ոչ թէ այլ և այլ ձրիակերներու և պորտաբոյծներու ապաստանարան մը, անկելանոց մը, և անխիղճ վանահայրերու նեպոդութեան կեդրոն մը դառնալու համար։ Ցայտնի է որ է հնուց վանքերն էին մեր կրթական մակարդակին բարւոքման և բարձրացման միակ պատճառը. հիմակ ալ կրօնական տեսակէտով, անոնց պէտքը ալ աւելի կը զգացուի, եթէ լուրջ նկատի առնուի շատ մը քաղաքներու և գիւղերու վարժարաններու մէջ կրօնական դասերու մարտանկատուիլը և սկեպտիկ ուսուցչաց ձեռամբ— բացառութիւնը յարգելի է—անխնամ աւանդուելով հետզհետէ կրօնական պատկառանքի բարձի թողի ըլլալը։ Թոմարզայի Ս. Աստուածածնի վանքը բաղդատմամբ բազմաթիւ վանքերու ներկայ վիճակին, իր մատուցած ծառայութեամբ, այսինքն, անոք, աղքատ տղաքներու տուած կրթութեամբ կրնայ տիպար վանք մը նկատուիլ։ Իր օդասուն դիրքով ա՛լ աւելի օգտակար կրնայ ըլլալ մեր համայնքին եթէ հոն ընծայարան մը բացուի կարող թեմերու կարող և պարտաճանաչ եկեղեցականներ պատրաստելու համար։ Ներքին գաւառներու մէջ ընծայարանի մը կարեւորութիւնը կարծեմ ոչ ոք կ'ուրանայ, որովհետեւ մեր մէջ, բացի Դպրեվանքէն, ուրիշ այսպիսի լուրջ հաստատութիւններու չգոյութենէն, մեր Հայ կղերականութիւնը տակաւ կրօնական գիտելեաց անգիտակցութեան մատնուելով, և օտարաց յարաճիուն կրօնական հոսանքին դիմադրելու անկարող ըլլալով, օր մը, թերեւս մօտ ապագայի մը մէջ իր գոյութիւնը պիտի վտանգէ յաւէտ ոչնչանալու։ Ասոր միակ դարմանը կրնայ ըլլալ յարմարագոյն վայրի մը մէջ, եթէ յարմար դատուի Թոմարզայի վանքին մէջ Ընծայարանի մը բացուիլը, որովհետեւ Թոմարզայի վանքը երեք կուսակալութիւններու Էնկիւրիի, Սեբաստիոյ և Ատանայի մօտ ըլլալով ապրուստի հայթայթման եւս շատ դիւրութիւններ ունի։

Կեսարիայէ ութ ժամ հեռաւորութեամբ Արգէոսի արեւելեան հարաւային կողմը կը գտնուի Թոմարզա գիւղաքաղաքը, չորս կողմէն բլուրներով շրջապատուած տափարակ դաշտավայրի մը մէջտեղ։ Կլիման զով և առողջարար է, գրեթէ ծիւրիչ հիւանդութեանց մանրէներէ զերծ։ Թէեւ հոսուն ջուր չունի, բայց պէտքերն ինքնաբուխ ջրհորներու միջոցաւ կը հոգացուին։ Հինգ հազարի մօտ բնակիչ ունի, որոնք ընդհանրապէս կը զբաղին երկրագործութեամբ, դուրգարութեամբ և չալագործութեամբ։ Պարտէզ, այգի և ծառաստան չունին, և ունենալ ալ չեն ուզեր, իրենց պէտքերը ուրիշ տեղերէ կը հոգան. ասոնց ապրելակերպը և տարազները, մանաւանդ կանանցը անդրջրհեղեղեաններէ կը յիշեցնեն։ Բնութեամբ արթուն և սրտամիտ են, թէ՛ կրօնական և թէ հանդերձեալին նորոյթներու երբեք հետեւող և փափաքող չեն, պապենական կարգ ու սարքի նախանձախնդիր. թունդ աւանդապահ, սակաւապէտ, քաջակազմ, հաւատարիմ և յոյժ բեղմնաւոր են։ Թոմարզա ունի Ս. Պօղոս Պետրոս անուն քարաշէն ընդարձակ եկեղեցի մը, և որուն շրջափակին մէջ դպրոց մը, «Երանոս աղբար»ներու յանձնուած։ Ասոնց մէջ ճաշակ և յառաջդիմութիւն բացակայութեամբ կը փայլին, եթէ ճաշակ եւ կրթ. յառաջդիմական ոգի գոյութիւն ունենային ասոնց սրտին մէջ. այսօր Կէօսթէրէի վիճակին մէջ կարեւոր դիրք մը գրաւելով շրջակայ գիւղերուն ալ, որոնք մեծ մասամբ գրեթէ Թոմարզայէ գաղթած են, օգտակար պիտի կրնային ըլլալ։ Թոմարզացիներու յետամնացութեան պատճառը մի քանի հնադէմ և ցնդած ջոջեր են. ասոնք թաղականութեան պաշտօնի այլոց տրուիլը իրենց պարզապէս նախատինք մը, և կամ իրենց ապրուստի աղբիւրին արգելք մը նկատելով, տասնեակ տարիներէ հետէ զայն իւրացու-

ցած ըլլալով, խեղճ ժողովրդեան լումաներէն գոյացած եկամուտները կակուղ կակուղ մարսած են։ Եթէ յումպէտս վատնուած այսքան դրամները ցարդ ուղղամիտ մարդոց ձեռքով կանոնաւորապէս մատակարարուէին, աղքատիկ ժողովուրդն այսօր քիչ շատ բարեկարգ դպրոց մը պիտի ունենար։

Արտաշէս էֆէնտի Գարավելեկեան և Գարավելեկեան ընտանիքը (Իզմիտ և Պարտիզակ) իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն մօտաւոր և հեռաւոր բարեկամներու և համակիրներու որոնք անձամբ, հեռագրով կամ գրով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԱԳԱՊԻ Ն. ԳԱՐԱՎԵԼԵԿԵԱՆԻ մահուան և յուղարկաւորութեան տխուր առիթով։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

30 Հոկտ. 1906

Ֆրանսական $3^0/_0$	95.20
Օսմանեան Միացեալ	93.15
Երկաթուղի	152.—
Պանք Օթթօման	670.—

ԹԷՍՄԻ

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Շուրաի Տէվլէթ ազալըղընա՝ էօհտէսինէ Թէրֆիէն բիւթպէի Ուլա սընըֆը էվվէլի Թէվճիհիյէ Շուրաի մէզքիւր մուավինլէրինտէն սաատ. Մէտուտ պէյ էֆ. հազրէթլէրի Թային պույրուլմուշ տըր։

Վէզաիֆը մէմուրիյէթլէրինի հիւսնը իֆաէ միւշահէտ օլան իզտամ վէ զայրէթլէրինէ մէպնի Միլքիյէ Թէզայյիւտ Սանտըղը նէզարէթի պէհիյէսի մուհասէպէի մէրքէզիյէսի միւմէյյիզլէրինտէն իզզ. Արիֆ պէյէ Թէրֆիէն բիւթպէի Սանիյէ սընըֆը սանիսի վէ վէզնէ եէվմիյէ քիաթիպի րիֆ. Մէհ մէտ էֆէնտիյէ բիւթպէի Սալիսէ Թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

ՆԸՇԱՆ

Հիւսնը խըտմէթինէ մէպնի Գապը վալաի Սէրասքէրի Սըհհիյէ տաիրէսի Թէֆթիշը ինսանի զօմիսիօնը ազասընտան Թապիպ միրլիվա սաատ. Լամպիքի բաշայա Թէպտիլէն պիրինճի րիւթպէտէն Մէճիտի նըշանը զիշանը իհսան պույրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՌԱՄԱԶԱՆ.—Վեհ. Սուլթանը առջի օր ժամը $6^1/_2$ին, գնաց Կայս. Պալատին Զիւթ քէօշկը, ուր կատարեց կէս օրուան աղօթքը. պահ մը հանգիստ առնելէ ետքը տեղի ունեցան կրօնական ընթերցումներ։ Ներկայ էին կայսերազուն իշխան Պուրհանէտտին էֆէնտի, Ապտիւլգատէր էֆէնտի ու Ահմէտ էֆէնտի, Կայս. փեսաները և բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրէն ետքի աղօթքն ալ նոյն տեղը կատարելէ ետքը, վերադարձաւ։

⁂ Կրօնական ընթերցումները կատարող կրօնականները Կայս. Պալատին մէջ իֆթար ըրին և արժանացան դրամական պարգևներու։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Պարսիկ կառավարութիւնը Առիւծ և Արեւ պատուանշանի Յրդ կարգը տուաւ Երզնկայի ոստիկան-զինուորներու վաշտին հազարապետ Եուսուֆ պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշանին գործածութիւնը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Մ. Քոնսթան երէկ առտու Պոլիս դարձաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։ Կայարանին մէջ կը գտնուէին դեսպանատան պաշտօնեաները։ Վեհ. Սուլթանին կողմէ դեսպանական հիւրամեծար Խայրէտտին պէյ բարի գալուստ մաղթեց դեսպանին։ Բ. Դրան կողմէ ալ Սէֆա և Սաատէտտին պէյերը բարի գալուստ մաղթեցին։

⁂ Մ. Քոնսթան շաբաթ օր մեկնեցաւ Բարիզէն։ Ուրբաթ իրիկուն Ներկայ գտնուեցաւ նոր արտաքին գործոց նախարար Մ. Բիշոնի կողմէ տրուած դիւանագիտական առաջին սեղանին, ի պատիւ Ռուս արտաքին գործոց նախարար Մ. Իզվոլսքիի։ Սեղանին ներկայ էին օտար դեսպաններուն մեծ մասը։ Մ. Քոնսթան երկարօրէն տեսակցեցաւ իր պաշտօնակիցներուն և նոր նախարարին հետ։ Մեկնելէ առաջ այցելեց նաև նախագահ Ֆալիէրի։

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ Իզմիրի Անտառներու քննիչ Յակոբ էֆէնտիի։

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴՍՏԵԱՆ Թոշակի Սնտուկի վարչութիւնը այս շաբաթ օրուընէ պիտի սկսի վճարել Սեպտեմբերի ամսաթոշակը։ Սնտուկին պէտք է ներկայացնել նաև իրենց թաղին Իմամին, Մուխթարին և երկու երեւելիներուն կողմէ ստորագրուած վկայագիր մը, Թոշակաւորին ողջութիւնը հաստատող։

ՇՈԳԵՆԱՒԵՐԸ.—Ծովային նախարարութեան մէկ խիստ հրամանին համաձայն, Նաւահանգիստի իշխանութիւնք ասկէց ետք, մանրամասնաբար պիտի քննեն բոլոր առևտրական նաւերը, ապահովուելու համար անոնց ամրութեան մասին։ Պակասներ ունեցող նաւերը որ կրնան վտանգի ենթարկուիլ այդ պատճառաւ, փոթորիկի բռնուած պահուն, պիտի արգիլուին ճամբայ ելլելու։

ՊԱՊԱԿԱՆ ՆՈՒԻՐԱԿ Մօնսէնեօր Թաչչի որ Ռումէլիի կողմը հովուական պտոյտ մը կատարած էր, երէկ առտու Պոլիս դարձաւ։

ԹՂԹԱՏԱՐՆԵՐԸ.—Մեծ-Եպարքոսը, տեղեկանալով որ զանազան տեղերու հեծեալ Թղթատարները 5000 ղրուշէն աւելի դրամ չեն ընդունիր, ինչ որ պատճառ կըլլայ պաշտօնական և առևտրական գործառնութեանց յապաղելուն գրեց Թղթատարական ու հեռագրական վերատեսչութեան որ ըստ այնմ հարկ եղածը ի գործ դրուի։

ԱՖԻՈՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ գաւառին Իսհագլու գիւղախումբին մէջ հեռագրական կայան մը պիտի հաստատուի։

ԽԱՒՆՈՒՐԴ ԽԻՂԵՐ.—Թաղապետական Զ. շրջանակին (Բերա) մէջ նպարավաճառներէ ոմանց ծախած խիղերը տարրալուծուեցան բժշկական վարժարանին մէջ և հաստատուեցաւ Թէ կարադ չեն, այլ ճարպ են։ Հետևաբար գրուեցաւ Թաղապետական նոյն շրջանակին որ այդ տեսակ խիղերու վաճառումը արգիլուի։

ՑՈՒՑՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.—Ցունաց Տ. Եոաքիմ Պատրիարքը որոշած է Արհեստից Վարժարան մը հաստատել, ուր աղքատ տղաք յաճախելով արհեստ սովրին։ Այս առթիւ Թերթերը բարեսէրներու կոչում կ'ընեն, պէտք եղած դրամագլուխը տրամադրելի ընելու համար։

⁂ Սինոդը առջի օր քննեց կարգ մը ծրագիրներ, որոնք կը վերաբերէին Պոլըգիրի գերեզմանատան և անոր եկեղեցիին մէջ ներքին բարեզարդութիւններ կատարելու, ինչպէս նաև բիւզանդական ոճով եկեղեցի մը կառուցանելու Պլախերնէսի արդի եկեղեցիին վրայ։ Այս ամէն աշխատութեանց համար ծախք կը գնահատուի 20000 ոսկի, որ պիտի հանգանակուի նուիրատուութեամբ։

⁂ Քահանաներու կրկնամուսնութիւնը.—Ինչ է քահանաներուն պաշտօնը ընկերութեան մէջ, կը հարցնէ Իզմիրի Ամալթեա Թերթը խմբագրականի մը մէջ. ապահովաբար իրենց կոչումը չէ քաշուիլ իրենց մենարանները և դառնալ միայն պատարագելով և աղօթելով։ Անոնց պարտականութիւնը պէտք է նուազ սահմանափակ ըլլայ բարերար ազդեցութիւն մը ունենալու համար ընտանիքներու վրայ, թշուառութիւնները ամոքելու, նեղութեան մէջ գտնուողները քաջալերելու և օգտակար խորհուրդներ տալու համար ընտանիքներուն, վերջապէս հայր մը և պաշտպան մը ըլլալու անոնց։ Բայց որպէս զի կղերը կարենայ արժանապէս կատարել այդ դերը, պէտք է որ ծանօթ ըլլայ ընտանեկան սիրոյ և գուրգուրանքի զգացումներուն։ Անշուշտ այսպիսի բարձր մտածումէ մը ներշնչուելով է որ Էջմիածնի Հայոց Ս. Կաթողիկոսը իր ծանօթ որոշումը տուաւ քահանաներու կրկնամուսնութեան մասին։ Մէկդի նետենք միջնորմները, քահանան աւելի մօտեցնենք մեզի, և իրապէս օգտակար պաշտօնի մը կատարումը պահանջենք իրմէ, բայց զինքը ընտանիքի հայր և ընկերութեան անբաժան անդամ ընելէ ետքը։ Ասիկա նորութիւն մը չպիտի ըլլայ, որովհետև Առաքեալներն ալ հասկցած էին ամուսնութեան օգտակարութիւնը. իրենցմէ ոմանք ամուսնացած էին։ Պօղոս Առաքեալ Տիտոսի և Տիմոթէոսի ուղղած Թուղթերուն մէջ կ'ըսէ թէ պէտք է եկեղեցականները ամուսնանան։ Ցեռոյ շարունակուեցաւ ամուսնութիւնը կղերին մէջ։ Կղերին երկրորդ անգամ ամուսնութիւնն ալ յաճախադէպ է, ինչպէս կը վկայէ Ս. Հերոնիմոս։ Նոյն ինքն Ս. Գրիգոր եպիսկոպոսի մը զաւակ չէ՞ր։ Պապերէն ոմանք ալ, ինչպէս Պոնիֆաս Ա. և Փելիքս Գ. կղերականի զաւակ չէին։ Դժբաղդաբար վանական կեանքը ծաւալելով, կղերին ամուսնական դրութիւնը փոխուեցաւ և քահանաները որ հայրեր և ընտանիքի առաջնորդներ են, եղան ճգնաւորներ, և կորսնցուցին այն պաշտօնը որուն կոչուած էին նախապէս։ Բայց դարերը որ իրարու յաջորդեցին, փոխեցին ընկերութեան վիճակը և կեանքի նոր պայմաններ ստեղծեցին, որոնք անհրաժեշտ դարձուցին ամուսնացեալ եկեղեցականութիւն մը։ Բողոքական Եկեղեցին մեզի նախընթաց է այս բանին մէջ, բայց հարկ չկայ անոր նմանելու, կը բաւէ քրիստոնէութեան առաջին դարերուն դառնալ, հետևելով խրատներուն ամէնէն լուսաւորեալ մեկնիչին՝ Ս. Պօղոսի։ Մենք պէտք չունինք, կը վերջացնէ Ցոյն Թերթը, վանականներու, այլ պէտք ունինք ճշմարիտ հայրերու, և ընկերութեան համար ճշմարիտ բարիք մը կ'ըլլայ, եթէ բոլոր հասարակութիւնները ճանչնալով եկեղեցականներու ամուսնութեան բարեբաստ արդիւնքները, համաձայնութիւն մը կնքէին, քահանայութեան ո և է թեկնածու չընդունելու, մինչև որ ամուսնացած չըլլայ։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ վարչութեան իրաւագէտ խորհրդական Պեարոս էֆ. Հալաճեան առջի օր Բարիզէն Պոլիս դարձաւ։

ՄԱՔՍԱՏԱՆ Այնէ վաճառատան մէջ գործուած զեղծումներուն համար նախորդ Տնօրէն Րիֆաթ էֆ.ի ու վաճառման նախորդ պաշտօնեաներուն նկատմամբ Պետական Խորհուրդին հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ կատարուած քննութիւնները աւարտելով, պատրաստուած տեղեկագիրը ու որոշմնագիրը յանձնուեցաւ Պետական Խորհուրդին ընդհանուր դատախազութեան։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳԻՒՏԵՐ.—Պերկամայի մէջ կը շարունակուին հնագիտական խուզարկութիւնները, Եւրոպացի բրոֆէսէօրներու հսկողութեան տակ։ Վերջերս երեւան հանուեցաւ Գիմնազիոնի շէնք մը, որուն պեղումը կը կատարուի 50 գործաւորներու և 3 վագոններու միջոցով։ Աշխատութիւնները այժմ առաջացած են շէնքին ձախ թեւին վրայէն և սրահներ մէջտեղ հանուած են։ Հոս գտնուած են կարգ մը կարևոր հնութիւններ, մանաւանդ զարդարուն սիւնազլուխ մը։ Ասոնցմէ զատ արձանի պատուանդաններ գտնուած են, որոնք «Էպրա» չաստուածին համար կարգ մը յայտնութիւններ կը պարունակեն, Ասկէց կը հետևի թէ մօտերը նոյն չաստուածին անուան տաճար մըն ալ կայ։ Գիմնազիոնին հարաւարեւելեան կողմը կիրճի մը մօտ հին պատեր կան, և դուռ մը որ Գիմնազիոնը կը յանգի։ Ակրապոլիսի խուզարկութիւններն ալ լաւ արդիւնք կուտան։ Ի մէջ այլոց կամուրջի մը բեկորները կան, որմէ ամֆիթատրոնին շէնքը կ'երթուի եղեր։

ՃԱՇԻ ԱՏԵՆ մի՛ միայն Չիթլիի հանքային ջուրը խմեցէ՛ք։ Դժուարամարսութեան, Կաթուածի, Աւազախտի, և այլնի դէմ։ Անբաղդատելի, ամենաազդեցիկ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՍԻՐՈՅ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՄԸ ԴԱՏԸ.—Պոլսոյ պատժական Ա. ատեանը առջի օր դատեց Ուրանիա անուն կին մը և Նիքօլա անուն մէկը որ կը բնակին Բերա, Բալըգ-Բազար։ Ուրանիա և Նիքօլա ամրաստանուած էին թէ Պոլիս, Պալըքճի խան հաստատուած գաւառացի հարուստ մը՝ Տավուտ էֆ.ն չահագործած էին։ Այս գաւառացին, գացած էր սիրոյ հաճելի գիշեր մը անցընել Ուրանիայի հետ։ Եւ իրաւ ալ, մինչ լաւագոյն վայելքներէ ետք Տավուտ էֆէնտի խորունկ քունով մը կը ննջէր, իր Տիլսիմէն անոր գըրպանէն վերցուց դրամարկղին բանալին և զայն յանձնեց իր մեղսակիցին՝ Նիքօլայի. այս ալ իր կարգին առտուն կանուխ վազեց գնաց գաւառացիին սենեակը, բացաւ դրամարկղը և պարպեց ինչ որ կար, 5000 ոսկիի չափ դրամ և գոհարեղէն։ Այս երկուքն ալ դատապարտուեցան Յական տարի բանտարկութեան։

ՀՐԴԵՀ.—Առջի օր ժամը 10ին հրդեհ ծագեցաւ Ռումէլի Հիսար, զինուորական պահականոցին մօտ փայտաշէն ծովեզերեայ տունէ մը, որ ամբողջովին այրեցաւ։ Այդ տունը Հասան պէյի սեփականութիւնն էր։

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ՍԵՂԱՆԱՒՈՐ.—Դեռ երէկ կը գրէինք թէ կարգ մը կեղծ սեղանաւորներ երեւան ելած են, որոնք մասնաճիւղով արժեթուղթ կը ծախեն և այսպէս կը շորթեն ժողովուրդին դրամը։ Ահա այսօր իրական դէպքի մը լուրը կը հասնի այս մասին. Պոլիս, Քէօփրիւլիւ խան հաստատուած սեղանաւոր մը Ն. Փափազօղլու մէկ քանի օր առաջ իր սենեակը թողեր և շատ մը անձերու դրամները շորթելէ ետքը փախեր է։

ՍԵԽԻ ԵՒ ՆԱՒԱԿԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ.—Երէկ առտու, Ռումէլի Հիսար, Չըբանկըրապըտ Րաիֆ աղա, երբ իր սեխի վաճառանոցը եկաւ, տեսաւ որ անյայտ եղած էին 74 սեխ, կիտրոն, ևայլն։ Անմիջապէս փնտռտուքի սկսուեցաւ։ Այս միջոցին շուարած հոն եկաւ նաև ձկնորս Պապա Օննիկ, որ յայտնեց թէ իր մակոյկը չկայ. գտնուած տեղէն քաշեր տարեր են։ Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկելով, հետևցուց թէ գողը միևնոյն անձն է որ սեխերը մակոյկ դրած և մակոյկը քաշած մեկնած է։ Մինչ այս մինչ այն, անհետ եղած էր նոյն տեղացի Գարեգին աղայի որդին Զարեհ, որ արդէն լաւ համբաւ մը չունի։ Ոստիկանութիւնը, համոզուած գոյացնելով որ գողը Զարեհն է, սկսած է զայն փնտռել։

ԱՑՍԻ ԳՈՂԵՐ.—Օք-Մէյտան, Աջիզլի փարախէն 65 հատ այծ առջի գիշեր անհետ եղած էին։ Գործը ոստիկանութեան իմացաւ, որ իբր կասկածելի հարցաքննութեան տակ առաւ երեք Թուրքեր։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ Իզմիրի սեղանաւորներէն Սիմօնիտի էֆ. մէկ քանի շաբաթէ ի վեր սպառնական նամակներ կը ստանար, երեք հարիւր ոսկի Թաղելու ծովեզերքին մօտ գետինի մը մէջ։ Ոստիկանութիւնը իմանալով խուզարկութեան ձեռնարկած էր։ Անցեալները, իրիկուն մը, պահանջուած դրամին ծաւալով և պղինձի կտորներով լեցուն տոպրակ մը կը թողուի ցոյց տրուած տեղը։ Մէկ քանի ոստիկաններ ալ շրջակայ տուներ մտած կը սպասէին։ Ժամը 1ին մօտ Քէրէսթէճի Եորկի անուն մարդ մը նոյն տեղը գնաց և տոպրակը առաւ։ Ոստիկանները իսկոյն համնելով ձերբակալեցին այդ անձը, որ պահականոց տարուեցաւ։ Հոն հարցաքննելով յայտարարեց թէ այդ գործին մէջ ինք առանձին չէ, այլ իրեն ընկերակից են նաև ծովեզերքը սրճարան ունեցող Հաճի Յակոբ ու սրճարանի սպասաւոր Քոսթի։ Այդ երկուքն ալ ձերբակալուեցան։

ՆՈՐ ՕԹԵԼԼՕ ՄԸ.—Եգիպտական Թերթերը կը պատմեն թէ Պուլաք-Դահիրէ Թրամուէյին կառավարներէն բնիկ մը, անցածները կը տեսնէ որ իր վարած Թրամուէյին մէջ նստած է իր կինը՝ դրացիի մը հետ, որուն մասին կասկածներ ունէր թէ կը չահագործէր իր կնոջ Թեթեւաբարոյութիւնը։ Բնիկը իր դժգոհութիւնը արտայայտեց իրիկունը երբ տուն վերադարձաւ և նախանձավառ բարկութեամբ մը յարձակեցաւ կնոջը վրայ և դաշոյնի անխնայ հարուածներու տակ անշնչացուց իր կինը։ Այս նախանձոտ էրիկը ձերբակալուեցաւ։

ԳՈՂԵՐ մտան Շիշլիկիր բնակող Րէժիի քննիչներէն Պետրի պէյի տունը և գողցան հինգ հատ գորգ։

ԿՌԻՒ.—Թաթավլայի մէջ քարակոփ Տիմիթրի հիւան Թոտորիի հետ կռուելով, վիրաւորեց զայն։

ԳԻՆՈՎ ՀՐԵԱՆ.—Օ՛ն անդր, Հրեաներն ալ հովարտայութեան են սկսեր։ Այսպէս Խասգիւղցի ձկնորս Սալոմոն առջի գիշեր, լաւ մը գինովցած էր և կ'ուզէր ինքզինքը ցոյց տալ։ Զարկաւ ապակիին, կոտրեց, բայց խեղճ Հրեային ձեռքն ալ բաւական ծանր կերպով վիրաւորուեցաւ։

ՍՐՏԱԿԾՂԵՑՆԻ ԱՐԿԱԾ.—Պոլսոյ Շէհր Էմինի Թաղին մէջ Հասան անուն 13 տարեկան տղայ մը դիպուածաւ կրակարանի մը վրայ ինկաւ և հագուստները բռնկեցան։ Թէև անմիջական օգնութիւններ հասան, սակայն մարմնին զանազան մասերը այրած էին, որով հիւանդանոց ղրկուեցաւ։

ԵՕԹԱՆԱՍՈՒՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԿՆՈՋ ՄԸ ՍԷՐԸ.—Բերայի ընտանեկան շրջանակներուն մէջ այս օրերս խօսակցութեան նիւթ եղած է եօթանասուն տարեկան Հայ կին մը, որուն սիրտը կը բաբախէ երիտասարդ աղջկան մը պէս, և իր... սարիփաւորին տիրանալու համար հարիւր քսան ոսկինոց մէկ տունը ձեռքէ հանելէ զատ, քառասուն ոսկի ալ կոկորդը անցուցած է անոր, հետևեալ պարագաներուն մէջ.— Բնիկ Կեսարացի, կայտառ և սիրատարփ ազգային մը, տեսնելով որ իր ծննդավայրին մէջ չպիտի կրնայ մարդ ըլլալ, կուգայ Գաղատիայէն աղջիկ մը կնութեան կ'առնէ և քիչ ատենէն ընտանեօք կը հաստատուի Պոլսոյ ամէնէն հարուստ արուարձանին՝ Բերայի մէջ։ Գործերը հոս ալ չեն յաջողիր, և ամուսինը կ'ստիպուի ծառայութեան մտնել։ Խնդիրը ատ չէ սակայն. ինք ի բնէ սարփասէր, ամուսնութիւնը ո և է փոփոխութիւն չէր մոցուցած իր ոսկորներուն մէջ, և խենդերու պէս կը սիրահարուի սպասուհիին այն տա՛ն՝ ուր կը ծառայէր, մինչ իր կինը ի զուր կ'սպասէ իր ամուսինին, անօթի ու ծարաւ։ Օրերը կը սահին այսպէս, ու սէրը երթալով իբր թէ կ'արմատանայ սրտին մէջ այս տարփաւոր երիտասարդին, որ կիննն ալ կ'ուրանայ։ Սպասուհին կը խղճայ իր սիրահարին վիճակին, և օր մըն ալ, ա՛յնքան բուռն սիրով մը կը բռնուի անոր որ, իր ունեցած քառասուն ոսկին շորթել կուտայ անոր, որ կծիկը կը դնէ։ Կեսարացին այսչափով չի գոհանար։ Իր բնակած տան դրացուհիներէն եօթանասուն տարեկան պառաւ կին մը կը գտնէ, որ սիրելու պէտք ունի և մարդ կը փնտռէ։ Խաստումներ ու փայփայանք և այլն կը հաւաքեն զիրար այդ քսանըհինգամեայ երիտասարդին մօտ որ օրին մէկն ալ իր նեղութիւնը յայտնելով անոր, հարիւր քսան ոսկիի տունը ծախել կուտայ խաֆած պառաւին, ու մէկիկ մէկիկ քառասուն ոսկի կը համրէ իր սիրականին ձեռքը, խանութի մը տէր ընելու համար զայն։ Հարանցու պառաւը իր պաշտելիին հետ վարձու տուն փնտռելու կ'ելնէ և այս նպատակով փնտռտուքն կը յաջողի բաւական գումար մըն ալ կորզել անկէ, ըսելով որ տանտէրը 4 ամսական կանխիկ կ'ուզէ, Ու հիմա որ այդ գումարն ալ գրպանը կը մտնէ, խորամանկ Կեսարացին կ'երթայ իր հարազատ կինը կը գտնէ, որուն հետ կ'ըսեն թէ փառաւոր կեանք մը կը վարէ հիմա։

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱԾ.—Խոշոր նաւակ մը որ աղձուկ բեռցած Միտիլլի կ'երթար, ռումանական շոգենաւէն զարնուեցաւ։ Մակոյկը երկու կտոր եղաւ և ընկղմեցաւ։ Իսկ մարդիկը ազատուեցան։

ՁԻՈՒ ԱՐԿԱԾ.—Իտալական փոխհիւպատոս և փաստաբան Մ. Լապիա, շաբաթ օր ձիով երբ Քեաղըտխանէի կողմը պտոյտ մը կը կատարէր, ասպանդակը փրթաւ, և Մ. Լապիա ձախ կողին վրայ ինկաւ ու վիրաւորուեցաւ։ Մ. Լապիա տուն փոխադրուեցաւ, ուր դարմանուեցաւ։

ԹՈՔԱԽՏԱՒՈՐ ՄԸ ՈՐ 120 ՏԱՐՈՒ Է.—Իզտամի խօսքին նայելով ամիս մը առաջ Նէտի Գուլէի Ազգ. Հիւանդանոցը գացեր է հայուհի մը, Հաճի Մարիամ անուն որ 122 տարու էր։ Բժշկական քննութեամբ հաստատուեցաւ որ այս կինը որ մինչև այն ատեն առողջ ապրած էր, նոր թոքախտ եղած է։ Այդ տարիքին մէջ երեք հատ նոր ակռայ հանած է։

ԹԱՏՐՈՆ ՄՆԱԿԵԱՆ

ՇԱՀԶԱՏԷ-ՊԱՇԻ՝ ՏԻՐԷԿԼԵՐ-ԱՐԱՍԸ

Այս գիշեր

ԲԱՐԻԶԻ ԱՂՔԱՏՆԵՐԸ

ՉԱՒԵՇՏ ԵՒ ՊԱՐ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 29 Հոկտ.—Բըթի Բարիզիեն կը հրատարակէ Արտաքին գործոց Նախարար Մ. Բիշոնի մէկ յայտարարութիւնը թէ Ֆրանսա պիտի պահէ իր դաշնակցութիւնը Ռուսիոյ հետ, և սիրալիր համաձայնութեան կապերը պիտի ամրապնդէ Անգլիոյ հետ։ Իտալիա, ըսաւ Մ. Բիշոն, հաւատարիմ պիտի մնայ թէ՛ մէկուն և թէ միւսին, քաղաքավարական ընթացք մը պիտի պահէ միւս Տէրութեանց հետ, վասնզի իր նպատակն է ո՛չ մէկուն դէմ սպառնալիք ընել։

— Մաթէն կ'ըսէ թէ ռուս Արտաքին գործոց նախարար Մ. Իսվոլսքի Բարիզի մէջ գանգատեր է Բեռլերապուրկի Ֆրանս. դեսպան Մ. Պոմբարի դէմ, ըսելով որ Ազնուապետական շրջանակներէ աւելի ճարտարագործական շրջանակներ կը յաճախէ։ Ֆրանսական կառավարութիւնը կարեւորութիւն չընծայեց այդ վիտողութեան, յայտարարելով որ կատարելապէս կը հաւանի Մ. Պոմբարի ընթացքին։

— Ֆրանքաճարօնական Ընկերութիւնը, այսօր զինուորական ակումբին մէջ սեղան մը տուաւ ի պատիւ Միջազգային ազգական Նաշիմէթօ իշխանին։ Իշխանը մասնակցած է Մանչուրիոյ պատերազմին։ Հացկերոյթին ներկայ գտնուեցան Բարիզի ճարօնական դեսպան Մ. Քուրինօ, Թօքիոյի ֆրանսական նախորդ դեսպան Մ. Հարման և նոր դեսպան Մ. Կէրար, որ քանի մը օրէն ճամբայ կ'ելլէ դէպի Թօքիօ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Վիլհէլմ կայսր ընդունեց ռուս արտաքին գործոց նախարար Մ. Իսվոլսքին, և անձամբ անոր յանձնեց Կարմիր Արծուի մեծ խաչը, ճաշի ատեն։ Վիլհէլմ կայսր Թեթև պաղառութիւն մը ունեցաւ։

ՎԻԷՆՆԱ.—Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պարոն Էրէնթալ մաքսային յանձնաժողովը հրաւիրեց գումարուիլ, քննելու սերպ կառավարութեան վերջին առաջարկութիւնները։ Լրագիրներէն ոմանք կը պահանջեն սերպիական արջառներու մուտքը, կասեցնելու բարձրացումը միսի գիներուն, որոնք աւելի ևս մեծ քանակութեան պիտի հասնին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թաղապետական յառաջիկայ ընտրութեանց համար բուռն պայքար մը կը կատարուի. ընտրութիւնները պիտի կատարուին Նոյեմ. 1ին Զափաւորները ու յառաջդիմականները պիտի միանան՝ թող չտալու ընկերվարական կուսակցութեան յաջողութիւնը, զոր կը վարէ Մ. Քէյր Հէրտի։

ԲԵՏԻՐՍՊՈՒՐԿ.—Նորագիր զինուորներու հաւաքումը սկսաւ։

ԲԵՇՏԱ.—Քակոսցիի և ընկերներուն մնացորդները բերելու արարողութիւնը շատ հանդիսաւոր եղաւ։ Ահագին թուով ժողովուրդ ներկայ էր և կարգապահութեամբ ու խորին ակնածանօք դիտեց հանդէսը։ Միջադէպ մը պատահեցաւ սակայն. ապակեայ ձեղուն մը փլաւ վրան ելած մարդոց ծանրութեան տակ, և կին մը մեռաւ ու մէկ քանի հոգի վիրաւորուեցան։

ԲԱՇԱՌ.—Քակոցցիի և ընկերներուն մնացորդները փոխադրող կառախումբը հոս ժամանեց։

ԲԵՏԻՐՍՊՈՒՐԿ.—Քիէվէն կը հեռագրեն թէ Թրոյցի վանքին ստորնայարկին մէջ գերեզմաններ գտնուեր են՝ ոսկորներով լեցուն։ Հնագէտները մեծ կարեւորութիւն կուտան ատոր։

ԹՕՔԻՕ.—Էկօդօ կղզիին մօտ անհետ փոթորիկ մը ծագելով, բուստ ձկնորսներ յանկարծակիի եկան. 170 շոգենաւակներ ընկղմեցան, և 822 ձկնորսներ կորան իրենց գոյքերով։

ԲԱՐԻԶ.—Լիւդիէն ընդծովեայ մարտանաւին մէջէն 5 դիակները դուրս հանուեցան մեծ դժուարութեամբ։ Դեռ 3 դիակ կայ մարտանաւին մէջ։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.—Ելեկտրական կառախումբ մը, որ կ'երթևեկէր Բենսիլվանիոյ գծին վրայ, գահավիժեցաւ ջուրին մէջ, Բլիզէնդ-Վիլի մօտ (Նիւ Ճըրսի), 50—80 հոգի մեռան և 20 հոգի վիրաւորուեցան։

ԹՈՒԼՈՒԶ.—Անհելի հրդեհ մը ծագեցաւ ջաղացքի մը մէջ, և բոցերը կ'սպառնան նաև ծերերու ապաստանարանին, որ մօտերը կը գտնուի։

ԲՈՒ-ՄԱՀՈՆ.— Իզտամ Բէրէր շոգենաւը այս առտու խրեցաւ Մայորքա կղզիին մօտ, և գրեթէ ծովամոյն եղաւ։ Բարեբախտաբար մարդու զոհ չկայ։

ՀԱՄԱՅԵԱԿ ՔՀ. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ

ՏԱՐԵՐՔ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԻ

Ա. Բ. Գ. ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ

Նոր տպագրութեամբ ի լոյս ելած են, կը ծախուին Կալաթա Գուրշունլու խան Սագաեան տպարանը և ի Կ. Պոլիս Սիւմպիւլլի խան Միհրան էֆէնտի Փափազեանի գրատունը։ Գին Ա. հատորին 3, Բ.ինը 5, Գ.ինը 5։

$^0/_0$ 30 ԶԵՂՋ 50—27

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ.Ո.	$101.05^1/_2$
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	$101.03^1/_2$
Երէկուան էն բարձր գինը	»	101.07
» էն վար գինը	»	101.02

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ֆր.	$147.87^1/_2$
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	148.25
Երէկուան էն բարձր գինը	»	$148.37^1/_2$
» էն վար գինը	»	$147.87^1/_2$

Շիրքէթը Խայրիէ	Օ.Ո.	40.50
Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիէ	Օ.Ո.	5.15
Միտիլլիի Պանքա		5.75
Սելանիկի »	Ֆր.	173.
Քոմէրսիալ	Ա.Ո.	9.08
Քարասու Բրէվիլէժիէ	Ֆր.	162.
» Օրտինէռ	»	151.50
Իզմիրի քարափ	»	596.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ.Ո.	4.47
Ժիւիսսանս Թրամվայ	» »	6.02
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	10.80
» պարտաթուղթ	Ֆր.	492.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	316.50
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա.Ո.	18.05
Քարափ Կ. Պոլսոյ	Ֆր.	452.—
Քրէտի Ֆօնսիէ էժիբս.	1886	330.50
» » »	1903	268.—
Թրանսվալ		52.75

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	Ֆր.	265.—
Պանք Նաս. Կրէս.	»	431.—
» « » Նոր	Օ.Ո.	4.05
Լաւրիոմ	Ֆր.	74.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	ղշ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.10
Անգլիական ոսկի	109 38
Բօլ	90.30
Մէճիտիյէ արծաթ	107.17
Ռուպլի թղթադրամ	8.67
Քրիմից	50.

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ.	109.25
Բարիզի » »	Ֆր.	23.—
Վիէննայի » »	քուրօն	21.99
Պերլինի » »	մարք	18.72

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

29 Հոկտեմբեր 1906

Ֆրանսական Ռանթ $3^0/_0$		95.80
Օսմ. միաց. գոնս. $4^0/_0$	բաց.	93.25
» » »	գոց.	93.27
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	150.50
Րէժիի պարտաթուղթ	»	449.—
Օսմանեան մաքս	»	—.—
Օսմանեան Պանքա	»	669.—
Քրէտի Լիոնէ	»	1169.—
Բարիզի Պանքա	»	1547.—
Աւստրիական Ռանթ	$4^0/_0$	—.—
Իտալական »	$5^0/_0$	102.65
Ռուսական » $4^0/_0$	1901	60.61
Սպանիակ. արտ. փոխ.	$4^0/_0$	94.75
Պալիա Քարա Այտըն	Ֆր.	701.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

29 Հոկտեմբեր 1906

Անգլիական Ռանթ	86.12
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց. Գ.Կ.	92.37
» » » գոց. »	92 23
Օսմ. Պանքա	16.75
Պուլկարական 1892	101.—
Ռուսական $4^0/_0$ 1898—89	74.—
Ցունական Ռանթ	40.—
Չարթըրթ	1.56
Թրանսվալ	.—
Ռանտմայն	5.93
Ճափոնական $4^0/_0$	—.—

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԻԱՆՈՍԵԱՆ

ՆՐԲԱՄԻՏ ՈՍՏԻԿԱՆ ՄԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐԻ ՄԸ ՀԱՆԴԷՊ

ՔՆԱՇՐՋԻԿ ՄԸ ԵՒ ՄԵՂՐԱՄՈՄԷ ԱՐՁԱՆ ՄԸ

Անցեալները Աւստրալիոյ Մէլպուր քաղաքին շրջակայքը գտնուած Սանթ Հօրթի եզերքը տուն մը բնակող Մ. Շանսէր անաւոտուն սենեակէն դուրս չէր ելած և նախատակ դուռը անշափ զարնուելուն ներսէն ոեէ ձայն չէր լսուած, …

Նախ և առաջ ուզից հասկնալ թէ, քանի որ սենեակին պատուհանները և դուռը գոց էին, ոճրագործը ինչպէս յաջողած էր փախչիլ, …

…

այ անիւին թողած հետքերուն ուղղութեամբ առաջ երթալ, …

…

չկայ որ վերադարձայ։ Մեր միւսին երեկ իրիկուն օթօմօպիլով պտոյտ մը կատարեր է, …

…

—Կեցիր նայիմ, քեզի քիչ մը օգնեմ, ըսաւ Ծոյլը, և Թեզանիքները վեր սօթթելով սկսաւ տախտակը չփել։ …

…

Սոսկալի էր վայրկեանը, սանկ երկնցայ և հրեցի։ …

…

անենակին բոլոր առարկաները։ Այլ եւս բոլորովին համոզուած էր որ Մ. Շանսէր ոչ թէ սրտի կաթուածէ մեռած, այլ տարօրինակ եղեռնի մը զոհը եղած է, որուն հեղինակը իրաւ է որ անակնունելիօրէն ճարտար ոճրագործ մըն էր։

…

Սակայն պարտեզին չորս կողմը վերջին անգամ նրբազգնին կերպով քննելու համար, երբ քիչ մը առաջ գացի, օթոմօպիլի անիւներու հետքեր տեսայ։ Տարակոյս չի կայ որ ոճրագործը օթոմօպիլով փախած էր, հետեւաբար սկը-

…

միջոցէն մանր դանակով աղուամազ մը քերեցինք …

…

Սոսկալի էր վայրկեանը … Բրաւֆօրտը ձերբակալեցինք ճոխ ճաշարանի մը մէջ, երբ կը ճաշէր։ Ոճիրը ուրացաւ, բայց երբ իրենց ցոյց տրուեցաւ վրան Շանսէր անունը գրուած արժեթուղթը և իրեն մոմէ արձանը, այն ատեն ամէն ինչ խոստովանեցաւ։

ԱՐԱԲԿԻՐ

Բլուրներով շրջապատուած և ծառերով զարդարուած Արաբկիր կը տարածուի բաւական ընդարձակ դաշտի մը վրայ։ Գրեթէ տուներէն մեծամասնութիւնը իր առջեւ մեծ կամ փոքր պարտէզ մը ունի, բայց առ հասարակ լաւ խնամուած չեն չահորեր չըլլալուն համար։ Քաղաքին մէկ մասը լեռնային դիրք մը ունի և այդ մասին մէջ ջուրը քիչ, բերքերն ալ նուազ են։ Ներածութիւնը արտածութենէն շատ աւելի է, որով քաղաքացիք ստիպուած են պան-

…

ամէ յորդ չըսուելունն է։ Հոս կ'արժէ յիշել Հայոց մանկապարտէզը որ մօտաւորապէս բացուած է չորս տարիներէ ի վեր, և քաղաքացւոց էն շատ սիրած հաստատութիւնն է։

ԻՆՉ ՊԷՏՔ Է ԳԻՏՆԱՑ
ԴԵՌ ՏԻ
ԱՂՋԻԿ ՄԸ

ԱՄԷՆ ԴԵՌԱՏԻ ԱՂՋԿԱՆ
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԳԻՐՔԸ

Ամերիկացի նշանաւոր Բժշկուհի Տիկ. Աչէնի այս գիրքը իր տեսակին մէջ անմրցելի է, որ Օ. Արզումանի հրատարակութեանց շարքին առաջինն է, անգլիերէնէ Հայերէնի թարգմանած է Մ. Շամտանճեան։

Սագաեան մաքուր տպագրութեամբ այս գիրքը կը ծախուի Պոլսոյ բոլոր հայ գրավաճառներուն՝ ինչպէս նաև Բերա՝ Վայս, Օթթօ Քայլ և Լիպաէրի Մօտէռն գրավաճառանոցները

ԳԻՆ 7 ՂՐՈՒՇ

Կեդրոնատեղին է Սագաեան Տպարան, Կալաթա, Գուրշունլը խան թիւ 7

Այն աղջիկը որ չի փութար այս գիրքը կարդալ մեծ առիթ մը կորսնցուցած կ'ըլլայ իր անձը ենթարկելով իր սեռին և տարիքին յատուկ շատ մը վտանգներու։

ՈՒՐԵՄՆ

Թո՛ղ ամէն հայր կամ մայր փութայ իր աղջկան համար հատ մը առնել այս գիրքէն, եթէ իր ծնողական ամէնէն մեծ պարտականութեան մէջ չուզեր թերանալ։ 3—10

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Յ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ 48

ՀԱՒԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՒԵՐՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԶՄԱՑՈՒՄԸ

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԹԽՍՈՂ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մինչեւ ցարդ մեր բացատրած թխսող մեքենաները կարող են ճշմարիտ գաղափար մը տալ մեր ընթերցողներուն. սակայն արհեստական բազմացումը հաւաբուծութեան է'ն գլխաւոր և էն օգտաշատ ճիւղը կազմելուն՝ հարկ կը …

…

տեսնենք դեռ քանի մը թխսող մեքենաներու մասին համառօտիւ խօսիլ։

Ցանֆիլօնի թխսարանը երկու ընդունարան կը պարունակէ, որոնցմէ մէկը կը ծառայէ իբր հաւկիթներու ընդունարան, իսկ միւսը՝ կը տաքցնէ արտաքին օդը, որ սաղմին կաղմակերպութեանը համար այնքան կարեւոր է։

Այս վերջին ընդունարանը հաւկիթները պարունակող ընդունարանին ճիշդ ներքեւը կը գտնուի։

Ա. Պուչըրօի հնարած թխսող մեքենային ընդունարանին ձեւը բոլորովին կը տարբերի ուրիշ տեսակ ընդունարաններէ։

Իր ընդունարանը բոլորովին կոնաձեւ է։ Այս թխսող մեքենան կազմուած է փայտէ քառանկիւնաձեւ սնտուկէ մը որուն լայնութիւնը 80 սանթիմէթր է և բարձրութիւնը 65. այս սնտուկին մէջ կը գտնուի հորիզոնական ձեւով դրուած և 65 լիդր ջուր պարունակող զինկայէ կաթսայ մը։ Կաթսային ջուրին բարեխառնութիւնը անփոփոխ պահելու համար կը գործածուի պզտիկ վերաջերմացուցիչ մեքենայ մը, զոր կրնանք տաքցնել փեթրօլէ լամբարով մը և կամ ո՛ և է քիմիական կազի միջոցաւ։

Լամբարը կամ կազը պէտք է որ …